

GLAS GORENJSKE

UREJA UREDNIŠKI ODBOR / ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / UREDNIŠTVO IN UPRAVA: KRANJ, SAVSKI BREG 2; TELEFON 475; TEKOCI RAČUN PRI NB KRANJ-OKOLICA ST. 624-17-127 / IZHAJA VSAKO SOBOTO / LETNA NAROČNINA 400 DIN, POLLETNA 200 DIN, ČETRTLETNA 100 DIN, MESEČNA 35 DIN / POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE 8 DINARJEV

Dan mrtvih

Pogovor s kandidatom

Drug odnos do „ravnodušnih“ krajev!

Letošnja udeležba najboljša - Vpliv SZDL je najmanjši v v zadrugištvu - Premalo zaupanja v zavest množic

V vsaki deželi posvečajo posebnemu dnevu določeni namenom. So narodni in verski prazniki, politične in stanovske obletnice, dnevi mednarodnih organizacij, — vse polno jih je. Posebno v Ameriki so videti zelo navdušeni za take proslave, saj imajo celo dan zastave, dan pionirjev, dan ptičev, dan hčera itd.

En pa je dan, ki ga spoštujejo po vsem svetu. Ob dnevu mrtvih — pa naj bo že kdajkoli v letu, — se ponižno in vdano pokloni spominu mrtvih vse človeštvo — od primitivnih plemen centralne Afrike do milijonskih množic civiliziranih velemest in ekimskih osamljencev na skrajnem Severu. Spominjajo se svojih najbližjih, staršev, sinov, prijateljev, ki so se pred nedavnim bili tu med njimi, sedaj pa je ostal le še spomin. Premišljujejo o tem, kakšni so bili, kaj so delali, kakšne navade so imeli in kakšne skrbi, koliko bi danes lahko koristili, če ne bi bili odšli. Premišljujejo o tem, na kakšen način se jim je zlomilo življenje...

In koliko življenj se je zlomilo na nenaraven, nečloveški način! Milijoni so pomrli zaradi gladi, ni bilo zdravil, ne najpotrebnejših sredstev, ki bi lahko obdržala hrbenstvo pokoncu. Ni bilo strehe, manjkalo je obleke, zavetja, razumevanja, dobre, pametne besede. In vse to v času, ko iz milijonov stiskajo zadnje življenske sokove in izmišljajo najbolj rafinirana sredstva za množično uničevanje življenj v korist tistega, kar je v teku stoletij nosilo naslove kot „Cezar“, „Sveti rimski imperij“, „Domovina proletariata vsega sveta“, „Ameriški način življenja“ in še toliko drugih imen.

Nekoč davno bodo ljudje ob dnevu mrtvih mislili samo na tisto prvo, danes pa je žalovanje za pokojniki hkrati tudi obtožba, ki jo poljane grobov brez besed izgovarjajo proti tistemu, ki jih je pahnilo v grob, jim onečastilo telesa ali razsulo v obliki krematorijskega pepela. Zlasti naš narod, ki mu nečloveška smrt nikoli ni prizanašala, tako proslavlja dan mrtvih. Vendar je v tej proslavi še nekaj več: — zavest, da žrtve niso bile zaman, in odločnost, da tudi v prihodnje ne bodo. Zato so nam grobovi padlih borecsev še posebno dragoceni. Zato nam je še posebno dragocena sielna herna domača grude, po kateri že spet hoče seči sosednji pohlep. Ze spet, kajti to je že dolga povest...

Njeno zadnje poglavje je pričelo, ko v Bazovici (kot pravi pesnik) ... prebile petim fantom krogle so srce in grob jim izkopali so nekje, zasuli jih skrivaj kot stekle pse, a kje — se mati vedeti ne sme. Pa naj bi bil njih grob kjerkoli: ob krasnem kalu, za podrtim zidom, ob cestnem jarku ali kje med brinjem — le da bi mogli položiti nanj šopek poljskih rož...

Nadaljevalo se je v vrtoglavi blaznosti italijanskega imperialističnega kriminala, ki se je zanj pončalo tako katastrofalno.

Ko pristopamo h grobu borca, mislimo tudi na to in zdi se, kakor da terja od nas, da mislimo le o tem, za kar je padel, — na varnost, svobodo in nedotakljivost domovine in ljudstva. V teh dneh se nam vsiljujejo take misli prav ob vsakem grobu slovenskega delovnega človeka, saj je s svojo še tako šibko, neznaatno in brezpomembno delovno silo v življenju pomagal razvijati proizvodilne sile in tako prispeval svoj majhen delček k temu, kar danes imenujemo zgodovinski razvoj in socializem.

Naš dopisnik je obiskal predsednika SZDL za okraj Radovljica tov. Mirka Zlatnarja, ki so ga jeseniški volivci kandidirali za republiški zbor in mu v zvezi z zadnjimi zbori volivcev in pripravami na jesenske volitve postavil nekaj vprašanj.

Na vprašanja, kako so potekali zbori volivcev in katere pozitivne strani so prišle posebno do izraza in če so se pokazale tudi kakšne slabosti, v čem se odražajo le-te in kje so osnovni vzroki takih slabosti ter kakšne so glavne naloge SZDL v nadaljnjih pripravah na volitve, ki bodo 22. novembra, je tov. Zlatnar tako-le odgovoril:

„Zbori volivcev v radovljiškem okraju, na katerih so volivci izbrali svoje kandidate za zbor proizvajalcev, za republiški in zvezni zbor, so končani. Udeležba na teh zborih je bila mnogo boljša od lanskih kandidacijskih zborov za okrajne in občinske ljudske odbore.

Na Jesenicah je bila n.p. udeležba na zborih volivcev skoraj 20%. Posebno razveseljiva pa je bila udeležba tudi v okrajih, ki so bili do sedaj v političnem smislu zelo zanemarjeni. To so primeri na Brezjah, Otoku, Jereki, Stari Fužini, Češnjici itd. Za te kraje je veljalo mnenje, da so ljudje precej ravnodušni, toda zadnji zbori so pokazali ravno nasprotno. Pokazali so, da morajo predvsem občinski aktivni in člani Okrajnega odbora SZDL spremljati svoj odnos do teh krajev in ljudi, ki so ob pripravah na volitve in manifestacijah za Trst jasno pokazali svoje stališče.

Organizacije SZDL se premalo verjamejo, da je to znak socialistične zavesti in so premalo pripravljene, da bi stopile na čelo te razgibanosti

in prevzele politično vodstvo množic.

Zbori volivcev-proizvajalcev pa so pokazali, da je tudi v delavskem upravljanju še veliko nezdravih pojavov, predvsem lokalističnih gledanj, da so delavski sveti v izvajanju svojih funkcij nekako neodvisni in marsikje se pojavijo zelo močan odpor, če bi se kdor koli vtikal v njihove probleme. Pri tem prav tako nosi del odgovornosti SZDL, ki pred takimi pojavi čisto kapitulira, namesto da bi aktivno, preko sindikata ali neposredno, nastopila proti njim. Se bolj pa je prišlo tu do izraza na zborih kmetijske skupine, kjer SZDL skoraj v nobenem primeru ni sodelovala in pojasnjevala pomena zborov proizvajalcev, pomena uvažanja naprednega kmetijstva, socializacije vasi itd. Da je vpliv SZDL v zadrugištvu najmanjši, so potrdili tudi zbori zadrugištvov, ki so bili slabo obiskani, mnoge pa so morali sklicati po dvakrat in tudi trikrat.

V zvezi z zbori volivcev, na katerih so predlagali kandidate za republiški in zvezni zbor, bi bilo vredno omeniti tudi razprave na zborih volivcev na Jesenicah. Nivo te razprave je bil zelo nizek ter močno pobarvan z lokalistično barvo, ki se odraža v tem, da bi za vsako ceno dobili svojega lokalnega kandidata. SZDL na Jesenicah se je na te zborne slabo pripravila.

V nadaljnjih pripravah na volitve pa bo prav gotovo važ-

na analiza teh rezultatov, ki jo bodo pripravili v prihodnjih dneh občinski odbori SZDL in s katero bodo lahko konkretno stopili v borbo za popularizacijo naših dosedanjih uspehov in pa v borbo za udeležbo na volitvah. Dolžnost sprejetih kandidatov pa bo, da se sami seznanijo s problemi svojih enot in da jih tako bolje spoznajo tudi volivci.

V nedeljo so odprli novo poslopje gimnazije v Skofji Loki (Glej poročilo na 3. strani.)

Njiva ni zanemarjena...

Komunalna graditev v Kranju - Objektivne okoliščine so omejele letošnjo izgradnjo stanovanj

Na minulih zborih volivcev so Kranjčani pokazali veliko zanimanje za življenje mestne občine. Razpravljali so o številnih vprašanjih, najbolj pa so se seveda zadržali na komunalni graditvi. Mnenja, ki so jih izrazili, so bila različna, vendar so v osnovi priznala napore kranjskega ljud. odbora in pohvalila njegovo delo. Kritike je bilo precej, vendar je bila dobrohotna in je konstruktivno opozorila na tista mesta, na katerih kranjska komunalna izgradnja še pa.

Vendar so se našli na nekaterih zborih, pa tudi po njih, ljudje, ki so v svoje kritiziranje dela kranjskega ljudskega odbora vnašali napačnega, škodoželjnega in destruktivnega duha. Sicer so povedali precej resničnih dejstev, ki jih nihče ne zanika, — povedali pa so jih tako, da ni težko spoznati, da ne zastopajo poštenih nagibov. V najboljšem primeru so njihov nastop morda diktirale osebne antipatije in majcenji, nizki nameni.

Nepoučeni — in taki so v Kranju mnogi delavci, ki se

prej niso dovolj zanimali za življenje svoje krajevne skupnosti in posegli vanj, — bi utegnili dobiti napačen vtis. Zato se je uredništvo odločilo, da o nekaterih točkah, ki so v osredju kritike, pove mnenje, ki si ga je ustvarilo po nedavnih zborih in po pogovoru s predsednikom ljudskega odbora kranjske mestne občine Vinkom Hafnerjem.

Na prvi pogled bi bilo videti, da je v letošnjih gradbenih delih v Kranju nekaj zavoženo. Volivci vidijo napredovanje lepega Plečnikovega stopnišča z arkadami na Savskem bregu, Prešernov gaj, arhitektonsko brezhibno javno stranišče, Plečnikovo pročelje gledališča, Prešernov spomenik, (torej same „okraski“) — čutijo pa, da stanovanjska graditev niti do daleč ne zadošča potrebam in da občutno zaostaja za gradbenim načrtom. Videti je, — kot pravi tovariš Hafner, — kakor da bi ob krompirjevi nji- vi skrbno gojili krizanteme, krompir pa povsem zanemarili.

Vendar bi nas bežni pogled varal. Vzrok ni v pretirani ljubezni do olepšave mesta, ampak čisto drugje, v bolj oprijemljivih dejstvih, — predvsem v cementu in denarju. V pričetku gradbene sezone je bilo upravičeno računati na mnogo večja denarna sredstva. Takrat so bili omenjeni „okraski“ le majhen delec

gradbenega načrta. Prvi udarec je prišel, ko so bile ustavljene vse dobave cementa, čeprav so bile že vnaprej sklenjene pogodbe za zadostne količine. Kranjski „Projekt“ je bil napravil izkope, zaradi pomanjkanja cementa pa ni bilo mogoče začeti z gradnjo 25 predvidenih stanovanjskih stavb.

Kasneje je nastopila druga nepovoljna sprememba. Znižale so se stopnje akumulacije in skladov v tekstilni industriji ter z njimi tudi tisti del, ki bi ga prešlo samo mesto. Letošnja redna sredstva iz tovarn so dotekala počasi, tako da je Ljudski odbor razpolagal pretežno z lanskimi presežki iz industrije. Ni se torej čuditi, da vidimo malenkostne „krizanteme“, ki pa tudi niso taka potrata, kot nekateri pripovedujejo. Zahvalevale so razmeroma majhne zneske. Danes nas bodejo v oči, ker so nove; s časom pa se bomo privadili nanje, postale bodo del naših potreb, kakor so v večjih, razvitejših mestih. Niso zaman že nekdanji trdili, da pojav novih dobrin ustvarja potrebo po njih.

Napak bi bilo misliti, da je Ljudski odbor ostal križem rok spričo višje sile. Z nešteti intervencijami in borbo za vsak vagon cementa je dosegel, da bosta letos izpolnjeni dve tretjini stanovanjske graditve. O tem javnost vse premalo ve.

Pa še nekaj o kritikah!

Volivci so upravičeno kritizirali napako s preureditvijo poslopja bivše „Obutve“ v „Zdravstveni dom“, ki bo veljala okoli 110 milijonov dinarjev, kar v pričetku niso pričakovali. Tovariš Hafner se strinja, da je bil ta ukrep bivšega Mestnega ljudskega odbora nesmotrn in storjen s preveliko naglico. Takraten namen je bil, dati zdravstvu čimprej poslopje, ki bo ustrezalo vsaj za nekaj let. Ko so kasneje načrt izpopolnili, so naleteli na nepredvidene gradbene težave, kar je rodilo dosti večje stroške. Vendar pa bo Zdravstveni dom kljub vsemu cenejši od novega.

Nov nespোরazum spet izhaja iz nepoučenosti. Javnost se sprašuje, zakaj trg pred Prešernovim gledališčem še ni tlakovan. Bil bi že davno, ko bi bili izgotovljeni polkrožni granitni robniki, ki bodo ščitili drevesa pred asfaltno plastjo.

V vseh teh in večini drugih primerov gre za objektivne ovire. In nikjer, kjer jih omenjamo, se ne moremo izogniti reči niti drugih, subjektivnih slabosti nas vseh. Gre kratko malo za to, da zadosten del javnosti ne pozna dejstev in zato težje sodi. Tovariši, ki so sicer zelo delavni v podjetjih, se še niso pričeli dovolj zanimati za življenje krajevne skupnosti, te

KZ Kranj, ena najmočnejših in „najboljših“

Velika riba žre majhne

Preteklo nedeljo je Slovenski Poročevalec objavil članek o predvolilnem zborovanju v KZ Kranj. Dopisnik Z(beri Zibert) je samozavestno ugotovil, da je KZ Kranj ena najmočnejših in najboljših v celem okraju. Čas je, da javnost zve, kakšna je KZ Kranj v resnici.

Kranjska zadruga je res ena najmočnejših. Z njo se lahko meri samo še KZ Češnjica zaradi razvite industrijske predelave lesa. Če pa vzamemo samo trgovino, potem je KZ Kranj brez dvoma daleč najmočnejša zadruga v vsem okraju. Njena trgovinska dejavnost ji je prinesla

samo ob letošnjem poletju preko 8 milijonov čistega dobička, a lani ga je imela nad 12 in pol milijona. Odkod tečaj zadruzi tolikšni dobički?

Predvsem od prodaje lesa. Toda ne od lesa kranjskih zadrugištvov. Pretežni del, to je 92% so ga prodali s področja drugih zadrug. To se pravi, da so zgoraj omenjeni težki milijoni pridobljeni z izkoriščanjem gospodarskih možnosti drugih. KZ Kranj je razpredla mrežo mimo zadrugne organizacije do posameznih zadrugištvov iz vse okolice. To je izpodklopavalo moč okoliških zadrug, da v zadnjih dveh letih niso mogle vidneje na-

predovati. Tako trgovino vodi pod zadrugo firmo isti človek, ki je pred vojno v Kranju zbiral vse niti lesne trgovine v svojih rokah — bivši veletrgovec Gorjanc. Zato se zadrugi in gospodarski forumi ne smejo čuditi, da je v trgovini z lesom toliko špekulacije. Stvar je popolnoma jasna. Bivši veletrgovec z lesom so obnovili kapitalistične prijeme. Dogajalo se je, da so obljubljal zadrugam soudeležbo pri dobičku (n. pr. KZ Kokrica), toda KZ Kranj dobička ni delila z nobeno zadrugo. Upravnik Gorjanc pri trgovini odloča vse sam, le kadar ga vprašujejo, kdaj bo to obljubo izpolnil, se izgovarja na druge.

Na ta način vsa daljna okolica Kranja prispeva k temu, da se zbirajo v napol mestni „kmetijski“ zadrugi ogromna sredstva, da se vsi prostori od dvorane do pisarne urejujejo na najbolj razkošen način in da imajo uslužbenci odlične plače, sijajne nagrade in provizije.

S takim delovanjem ruši KZ Kranj socialistične odnose med zadrugami. Na to jo je opozorila že Okrajna zadruga zveza, toda KZ Kranj še naprej deluje po starem načinu. Taka trgovina jemlje zadrugištvu na velikem področju njegovo materialno osnovo. Zadrugne so poleg občin edine ustanove, ki lahko skrbje za

Grobišče talcev v Begunjah

Radovljiški ljudski odbor ima polne roke dela

Volivci se premalo zanimajo za občinske težave

Ko sem se oni dan ustavil v Radovljici, mi je pogled zastajal na vrsti gradbišč, ki so že od poletja sem zelo živahna. S skromno adaptacijo osnovne šole so v Radovljici pridobili štiri nove svetle učilnice, z adaptacijo stavbe, v kateri sta okrajno sodišče in tožilstvo, pa prepotrebne prostore za tri dve ustanovi, ki sta bili do sedaj glede prostora zelo na tesnem.

Poleg mestnega doma dokončujejo novo kino dvorano, ki bo v kratkem izročena svojemu namenu. Cesto Radovljica — Lesce modernizirajo, širijo in opremijo jo bodo z razsvetljavo. Blizu mestnega kopališča gradijo moderna stanovanja, pet dvojkov itd.

Prav gotovo je to za občino, ki šteje okoli 4.800 prebivalcev, veliko delo, ki pa še zdaleka ni vse. Zaradi tega je tudi OLO, ki ima svoj sedež v Radovljici in tako zavzema precej pisarniških in stanovanjskih prostorov, čutil dolžnost, da del teh bremen prenese na lastna ramena, oziroma na prispevke prebivalstva celotnega okraja.

Ko sem o vsem tem razmišljal, sem stopil na občino in se pozanimal tudi za delo občinskega ljudskega odbora, za delo svetov državljanov itd. V celoti je delo občinskega ljudskega odbora zadovoljivo. Od svoje izvolitve pa do danes je imel 24 sej z nad 80% udeležbo. Razpravljali so o gospodarstvu, o komunalni dejavnosti, ki se je prav v zadnjem času močno razširila, o prosvetnih vprašanjih, o socialnem skrbstvu in sploh o vsem, kar zadeva delo odbora.

Prepričani so tudi, da bi komunalno dejavnost lahko še povečali, toda to je omejeno s finančnimi sredstvi, ovira pa so tudi nedovršeni regulacijski načrti. Poleg že omenjenih del so uredili v Radovljici javno razsvetljavo (sedaj rešujejo to vprašanje tudi v Lescah), popravili so ceste, ograje itd. Nova cesta, ki jo gradijo med Radovljico in Lescami, bo povežala ta dva kraja v celoto in gradnja mesta se bo usmerila v tej smeri. Prav gotovo bi bili rezultati lahko večji, če bi tudi bivši ljudski odbor ubral tako

pot. Kino-dvorana bi bila lahko že dograjena in sicer z manjšimi stroški. Pa tudi novo izvoljeni ljudski odbor bi moral prej poseči v tako odločno delo. Gospodarski svet je zavzel svoje pravo mesto šele z imenovanjem novega predsednika in sedaj je desna roka ljudskemu odboru. Gospodarski svet rešuje vsa vprašanja gospodarstva, predvsem pa komunale in pripravlja predloge za ljudski odbor.

Pri občinskem ljudskem odboru v Radovljici pa je precej živahen tudi svet za socialno skrbstvo in zdravstvo, ki je najboljši v obdobju. Duša tega sveta je tovarniški delavec Jože Piber, ki mu ni žal nobene ure za delo v Svetu. Občinski ljudski odbor v Radovljici je v desetih mesecih svojega obstoja dosegel vrsto uspehov, nečesa pa je pri svojem delu nujno pogrešal, to je večjega sodelovanja volivcev.

Velika riba žre majhne

(Nadaljevanje s 1. strani)

napredek vasi. Bivša kapitalista Gorjanc in Zabret obnavljata v združništvu kapitalistično načelo, da velika riba žre majhne. Ali niso KZ Kokrica, Mavčiče, Besnica in druge zadrage šibke ravno zaradi tega, ker jih KZ Kranj v trgovinskih poslih zajeda? Ako bomo še naprej dopuščali v združništvu tak razvoj, potem se bo celo pri našem gibanju pojavilo nasprotje med vasjo in mestom, v združništvu pa odvisnost vaških zadržug od mestnih. To je prva senčna stran KZ Kranj.

Druga senčna stran grozi samim združnikom kranjske zadrage. Uslužbeni so si z Zabretom in njegovim sinom, Gorjancem, Zibertom in drugimi zagotovili najodgovornejša mesta, tako, da praktično odločajo lahko tudi mimo volje združnikov. Oblast v zadržugi je prevzel ta pisarniški krog ljudi. Bivši tovarnar Zabret zelo dobro pozna računovodstvo in knjigovodstvo. Zanimivo je, da splošna revizija v KZ Kranj ni odkrila nobene pomembne napake. Nasprotno, revizijsko poročilo je ugotovilo samo celo vrsto pozitivnih stvari. Toda kako naj spravimo v sklad to pošteno vodstvo zadrage z preverjenimi izjavami nekaterih združnikov. Zabret je na primer ob zaključku leta delil nagrade in ob tej priliki tudi predsedniku KZ hotel vsiliti 10.000 dinarjev. Ko je le-ta denar odklonil, ga je poučil, naj naredi kakor drugi: napiše listek — račun za blago, ki ga zadržugi

sploh ni dal in dobil bo nagrado, ne, da bi kdo kaj vedel. Ko so o tem slučaju na zboru javno govorili, se Zabret niti niso oglašali ni.

Morda ni slučajno, da Zabret in njegov sin sama uradujeta v pisarni, oddvojena od ostalih uslužbencev.

Nekateri člani zadrage tožijo, da se blago strankam plačuje po različnih cenah. Kdor je pisarniškem krogu bližji, dobi več, kdor mu je tuj mu izplačajo le najnižjo ceno.

Zabret je res strokovnjak. Imel je mnogo ponudb z boljimi naslovi kot je KZ Kranj. Toda Zabret je ostal zvest svoji zadržugi in svojim namenom, ki so dokaj prozorni in znani. Kdor pozna Zabreta še kot gorečega klerikalca, ki svoje aktivistične vneme ne zatajuje niti sedaj, potem je razumljivo, zakaj se v kranjski zadržugi mnoge stvari razvijajo ravno v tej smeri.

To se je jasno pokazalo pri nakazilu podpore Slov. Koroški zadr. zvezi, ko so celo preprosti zadržniki na zborih enoglasno sklenili, naj se smešno nizek znesek 10.000 din poviša na 50.000 din. Odpiranje nakupa traktorjev in ostalih strojev, stališče kranjske zadrage ob priliki ustanovitve Okrajne zadrage hranilnice, zadnje zbiranje kandidatov za zbor proizvajalcev, vse to so posledice Zabretovega vpliva. Zabret verjetno misli, da žé lahko prihaja na dan z ljudmi, ki bodo sledili njegovim političnim nazorom.

Ing. Janez Perovšek

Kranjski odborniki so obiskali Štajersko

Stremljenja Ljudskega odbora mestne občine Kranj natele dostikrat na toliko objektivnih pa tudi subjektivnih ovir, da je bilo res treba iti pogledat, kako razna pereča vprašanja rešujejo v drugih naših pokrajinskih mestih. Saj je tudi nedavna konferenca mest v Mariboru pokazala, da je potrebno med posameznimi mesti navezati ne le prirsne stike, pač pa se tudi drug pri drugem učiti, tako se najbolj rešuje ta ali oni problem komunalne politike.

S tem namenom je predsedstvo LOMO Kranj v dneih 24. in 25. oktobra organiziralo za svoje odbornike ter za vodilne predstavnike krajevnih političnih organizacij skupni izlet v Celje in Maribor. V ti dve mesti prav zato, ker obe predstavljata center večjega krajevnega področja in sta prav tako izrazito industrijski mesti kot Kranj, četudi po številu prebivalstva dokaj večji.

Prirsčna in topia je bila gostoljubnost, s katero sta zastopstvo Kranja sprejela predsednik MLO Celje tov. Riko Jerman in predsednik MLO Maribor tov. Miloš Ledinek ter njuni tovariši predsedniki svetov in načelniki oddelkov. V njihovem spremstvu so si naši odborniki ogledali razne komunalne naprave, kulturne, prosvetne in zdravstvene ustanove. Ze na prvi pogled so naši zastopniki mogli spoznati, da tako Celje kot Maribor rešujeta svoje probleme na izredno širokopotezen pa tudi suveren način. Da se dostikrat ne ozirajo na nergače, ki tako utihnejo, ko je stvar napravljena. Prav je poslušati glas ljudstva, toda njegova mnenja in želje pa je upoštevati in izvesti le tedaj, če nosijo v seni kali naprednosti, perspektivo razvoja h gospodarskemu in kulturnemu dvigu. Voditi, boriti se v prvih vrstah, delati, pa četudi leti kamenje — to je naloga ljudskih odbornikov. Ne pa sedeti na repu javnega mnenja in zavirati gradnjo lepše bodočnosti, ki se rojeva v bolečinah kot vsaka noya stvar.

Dostojno se pripravimo na volitve

To je prvo, česar se moramo naučiti: smelega in doslednega izvajanja načrtov, ko za vestno gradimo socializem.

Drugo, kar smo spoznali ob tem obisku pa je širokopotezno obravnavanje potreb kulturnih, prosvetnih, vzgojnih in zdravstvenih ustanov. Razumevanje in ustrezno vzdrževanje teh institucij mora postati ena od značilnosti odborov mesta s posebnimi pravicami, ki naj bodo ne le gospodarska središča, pač pa tudi žarišča kulture in napredka. Vprašanje kulture je treba vedno reševati vzporedno, kompleksno z ostalimi gospodarskimi in komunalnimi potrebami. Slabo nam koristijo nove industrije, če za otroke njihovega delavstva ni šolskih poslopj, če se delavstvo ne more razvedriti v dostoj-

nih kulturnih domovih, če mora v primerih boleznih in nesreče v oddaljene bolnišnice.

Seveda nas pa delo, izkušnje in uspehi ljudskih odborov Celja in Maribora ne smejo zavesti h kakemu kopiranju. Kranj ima gotovo svojo problematiko in drugačen sestav prebivalstva, kar vse zahteva samostojnih rešitev.

Veselilo nas bo, ko bodo vrnili obisk ljudskih odborniki in zastopniki Celja in Maribora. Gotovo jih bomo toplo in prirsčno sprejeli — toda pohiteti moramo, da številna a nedokončana dela čimprej dokončamo. Naj bi odnesli celjski in mariborski tovariši iz Kranja vsaj del tako dobrega vtisa, kot smo ga mi odnesli iz njihovih lepih in k napredku stremječih mest.

C. Z.

Naši kandidati

SILVO HRAST je bil rojen 5. decembra 1921. v Trstu. Po poklicu je elektrotehnik, sedaj zaposlen kot direktor tovarne „Iskra“ v Kranju. Takoj po kapitulaciji Jugoslavije je izvrševal specialne naloge Izvršnega odbora OF Slovenije vse do avgusta 1942, nakar je bil dodeljen Glavnemu štabu Slovenije za šefa radiozveze Slovenije. V letu 1944 je bil imenovan za načelnika tehničnega oddelka KNOJ. Demobiliziran je bil leta 1946 kot kapetan JLA. — Poleg številnih odlikovanj je tudi nosilec „Spomenice 1941“. Takoj nato je bil nameščen na odgovorno mesto elektroindustrije. Bil je poslovodja Elektro podjetja Maribor, direktor Elektrotehne - Ljubljana, nato pomočnik direktorja Instituta za elektro-zveze v Ljubljani do imenovanja za direktorja „Iskre“.

V radovljiškem okraju so ta teden izbrali kandidate za oba zbora proizvajalcev. Okraj kot celota ima pravico do enega predstavnika v zveznem zboru proizvajalcev in do treh v republiškem. Proizvajalci, ki so bili razdeljeni v 3 volilne enote, so izbrali za zvezni zbor proizvajalcev Franca Arha, za republiški pa v 47. enoti (Jesenice center) Boga Knafliča, v 48. (Javornik, Hrušica) Zvoneta Laburo, v 49. (ostali proizvajalci radovljiškega okraja) Valentina Marinka.

FRANC ARIH je bil rojen 29. novembra 1916 v Stari Fužini, kot delavski sin. Izučil se je strojnega ključavnarstva in služboval v Fužini in Zelezarni na Jesenicah. Od leta 1941. je bil terence vse do odhoda v Prešernovo brigado 1. 1944, kjer je bil še istega leta sprejet v Partijo. Sedaj dela v mestni mehanični delavnici na Jesenicah in je sekretar Mestnega komiteja ZK in član glavnih odborov SZDL in Sindikata kovinarjev Slovenije.

ZVONE LABURA je bil rojen 10. maja 1923 na Javorniku. Osnovno šolo je obiskoval na Jesenicah in v Beogradu, kjer je končal 3 gimnazije. Delal je kot zidar na Gorenjskem in bil tudi večkrat brezposeln. Leta 1940 je bil sprejet v vaješko šolo Zelezarne, kjer je bil zaposlen do leta 1944, ko je vstopil v NOV. Sedaj je sekretar sindikata Zelezarne in je član Mestnega komiteja Zveze komunistov.

BOGO KNAFLIČ je bil rojen 19. decembra 1912 v Dobijah pri Celju. Oče je bil učitelj in je poslal sina v Ljubljano na srednjo tehnično šolo, kjer je diplomiral na strojnem oddelku. Po končani srednji šoli je odšel v Brno (CSR) na Tehnično visoko šolo, kjer pa študija ni dokončal. Bil je po raznih službah v več krajih do leta 1943, ko je odšel v Pohorski bataljon. V partizanih je bil borec in namestnik komisarja brigade. V borbi je dobil težjo rano in poslal so ga v Italijo v angleško vojaško bolnico. Leta 1946 je bil demobiliziran in šel v službo v Maribor. Sedaj je komercialni direktor Zelezarne Jesenice.

DANIJA GRILOVA, rojena 29. aprila 1920. leta, je svoja mlada leta preživela v Orehku pri Postojni. Mati je je bila služkinja. Danila se je izučila za modistko, čeprav za ta poklic ni imela veselja. Leta 1941 je odšla med partizane. Ze naslednje leto so jo sovražniki ujeli in transportirali v taborišče Ravensbrück. Članica KP je postala 1945. leta. — Delala je v okrajnem sindikalnem svetu v Kranju, nato v Glavnem odboru Zveze sindikatov Slovenije, sedaj pa je članica Okrajnega komiteja ZKS v Kranju. — Zaposlena je kot delavka v vzorčnem oddelku kranjske „Tiskanine“, kjer so jo predlagali za kandidata za Zvezni zbor proizvajalcev.

PEPCA JEZ je iz delavske družine. Izučila se je za šiviljo. Ze leta 1936 je pričela delati v delavskem gibanju. 1936. leta je sodelovala v znanem tekstilnem štrajku v Kranju. 1941. leta je bila odpuščena iz službe in transportirana na Koroško. Se isto leto je pobegnila v München, kjer je morala v Arbeitslager. Eno leto pred koncem vojne se ji je posrečilo vrniti se domov, vendar je zaradi boleznih pričela delati šele 1946. leta v „Iskri“, kjer je zaposlena še danes. — Po povratku iz Nemčije je dobila prve stike s partizani. — Je pridna delavka ter je bila trikrat udar-nica.

Osnutek uredbe o trgovinski dejavnosti

Med osnutki uredb, ki bodo dale nove oblike našemu gospodarskemu sistemu, je eden najvažnejših tisti, ki obravnava trgovino.

Navajamo nekaj misli iz tega osnutka:

V odločbi o ustanovitvi trgovskega podjetja, kakor tudi v registru gospodarskih organizacij mora biti predmet poslovanja trgovskega obrata določen po trgovski stroki in po obsegu poslovanja in se lahko potem trgovski obrat ukvarja le s to določeno trgovsko dejavnostjo. Trg. obrati lahko brez posebnega dovoljenja opravljajo na način, ki je v trgovini običajen, kot postransko dejavnost tudi druge gospodarske dejavnosti, ki so v neposredni zvezi s trgovinsko dejavnostjo. Katere gospodarske dejavnosti se lahko opravljajo kot postranske in na kakšen način se opravljajo, da pojasnila Zvezna trgovinska zbornica. Svojo dejavnost opravljajo v eni prodajalni. Le izjemoma imajo lahko dve ali več prodajaln na podlagi posebnega dovoljenja okrajnega (mestnega) ljudskega odbora.

Za ustanavljanje trgovskih obratov veljajo splošni predpisi, ki veljajo za ustanavljanje gospodarskih podjetij in obratov, poleg tega pa so v osnutku določeni še posebni pogoji, kakor na primer: da so zagotovljeni strokovni kadri za upravljanje dejavnosti določene trg. stroke, da ustrezajo poslovni prostori predpisanim tehničnim in zdravstvenim tehničnim pogojem i. pd. Gospodarske organizacije in družbene organizacije lahko ustanavljajo trgovske obrate na vsem ozemlju FLRJ po pogojih, ki so predpisani s to uredbo, medsebojne odnose pa

uredijo s pogodbo. Taki trg. obrati poslujejo samostojno.

Okrajni (mestni) ljudski odbor ne more odbiti izdaje dovoljenja za ustanovitev trg. obrata, če so za to izpolnjeni pogoji — ki so s to uredbo predpisani. Kadar je ustanovitev trgovskega obrata skupina državljanov, presoja okraj. ljud. odbor, če predlagatelji in del. kolektiv zagotavljajo vestno opravljanje trgovinske dejavnosti po predpisih te uredbe. Proti zavrnjeni odločbi je možna pritožba v 15 dneh na republiški državni sekretariat za gospodarstvo.

Kmetijske zadrage lahko na območju okraja (mesta), na katerem je sedež zadrage, odprejo kot svoje poslovalnice prodajalne za prodajo lastnih proizvodov in proizvodov svojih članov, kakor tudi prodajalne za prodajo industrijskega in drugega blaga.

Registracijo trgovskih obratov in odkupnih postaj opravi okrajno sodišče.

V osnutku je posebno poglavje o ugotavljanju in razdelitvi brutto dohodka trgovskih obratov. Ti morajo izpolnjevati svoje obveznosti za pokritje splošnih družbenih potreb in kriti svoje stroške iz doseženega brutto dohodka, kateri predstavlja razliko med prodajnimi in nabavnimi cenami prodanega blaga. Trgovski obrati imajo tudi rezervni sklad, ki služi v prvi vrsti za kritje izgube v zvezi z njihovim poslovanjem ali za kritje poslovne izgube, ki je nastala pri cenah, za nabavo inventarja in naprav, kakor tudi za manjše adaptacije zaradi racionalizacije poslovanja.

Med določili o poslovanju trg. obratov je treba omeniti določilo, da trgovski obrati kupujejo in prodajajo blago

za cene po tržnih pogojih. V kolikor pa so cene ali način njihovega oblikovanja določeni s strani pristojnega državnega organa, morajo trgovski obrati kupovati in prodajati blago po tako določenih ali oblikovanih cenah. Nadalje morajo imeti svoje knjigovodstvo in voditi poslovne knjige. Na zahtevo potrošnikov morajo prodajati blago, ki ga imajo v obratu.

Trgovska podjetja na debelo in industrijska podjetja lahko prodajajo blago tudi s trg. potniki, ki sprejemajo naročila za podjetje zaradi sklepanja kupoprodajnih pogodb, lahko pa jih tudi sami sklepa-jo v imenu in za račun podjetja. Trgovski potnik mora biti stalen uslužbenec podjetja, imeti mora posebno legitimacijo za opravljanje svojih poslov, prodaja pa lahko samo blago tistega podjetja, pri katerem je uslužbenec. Blaga ne sme nositi s seboj.

Važno je tudi poglavje o ukrepih za ureditev tržišča. Tukaj se navaja, da za trgovske obrate lahko nabavljajo blago samo osebe, ki so njihovi stalni uslužbenci. Trgovski obrati ne morejo nabavljati kmetijskih pridelkov niti drugega blaga po nakupovalcih. Prav tako trgovski obrati, industrijska in druga proizvajalna podjetja ne morejo upravljati svojega poslovanja preko trgovskih predstavništev oziroma trgovskih predstavnikov. Trgovska podjetja na debelo morajo praviloma prodati blago le trgovskim obratom na drobno. Ta podjetja na debelo pa smejo prodajati drugim podjetjem na debelo le tisto blago, ki so ga nabavila neposredno od proizvajalca. Vse druge prepodaje blaga med trgovskimi podjetji na debelo (verzišništvo) so prepovedane. Industrijska in druga proizvajalna podjetja ne morejo kupovati blaga zaradi nadaljne prodaje in ga tudi ne smejo prodajati. Prepovedano je,

da bi se gospodarske organizacije medsebojno dogovarjale glede zvišanja ali glede zadrževanja višjih prodajnih cen od tistih, ki ustrezajo tržnim pogojem. Odbor za gospodarstvo Zveznega izvršnega sveta lahko določi najvišje prodajne cene oziroma način oblikovanja prodajnih cen, po katerih bodo trgovski obrati, industrijska in druga proizvajalna podjetja blago prodajala, lahko pa tudi določi, da se z nakupom posameznih kmetijskih proizvodov od proizvajalcev, kakor tudi z nakupom in prodajo drugih proizvodov ukvarjajo samo gospodarske organizacije, ki dobijo za to posebno dovoljenje. Predpisejo se lahko tudi drugi pogoji za nakup oziroma prodajo posameznih proizvodov.

Trgovina se vrši tudi na trgih in sejnih, za kar bodo s strani okrajnih ljudskih odborov izdani še posebni predpisi v smislu načel te uredbe.

Pri delu za napredek in kontrolo trgovinske dejavnosti bodo ljudskim odborom pomagali potrošniški sveti, ki se lahko ustanovijo pri ljudskem odboru okraja, mesta, mestne občine s posebnimi pravicami in občine v sestavi mesta. Ustanovi se lahko tudi več potrošniških svetov. Ti sveti štejejo do 30 članov, ki jih izvolijo potrošniki za leto dni na zboru volivcev. Potrošniški svet med drugim lahko opravi predhodni pregled zaključnih računov trgovskih obratov, prav tako pa ima predstavnik potrošniškega sveta pravico, da prisostvuje sestankom delavskih svetov, trgovskih obratov in da sodeluje pri razpravljanju posameznih vprašanj, toda brez pravice odločanja.

V predzadnjem poglavju osnutka so naštetje upravno kazenske sankcije za kršilce predpisov te uredbe ter je v gotovih primerih predvidena tudi do milijon dinarjev visoka kazen.

Graditi socializem je veliko kulturno dejanje

Otvoritev nove gimnazije v Škofji Loki

Ob navzočnosti mladine, njenih številnih ljubiteljev in predstavnikov ljudske oblasti ter vojske je v nedeljo, 25. oktobra je tov. Boris Zihler izročil novozgrajeni trakt višje gimnazije v Šk. Loki njegovemu namenu. Po odigrani himni je tov. Ivan Brodar, predsednik LOMO, toplo pozdravil navzočega rojaka in iniciatorja nove šole Borisa Zihlerja, dalje predsed. OLO tov. Mirana Košmelja, komandanta škofješkega garnizona polkovnika Daneta Trgovčevića ter ostale goste. Po kulturnem programu, ki so ga izpolnili dijaki gimnazije, recitatorji, mladinski in mešani zbor, je prisrčno pozdravljen povzel besedo član Izvršnega sveta in med drugim rekel:

„Kamaj leto dni je za nami, odkar smo zasadiли prve lopate in že se pred nami dviga ponosna stavba, nova važna postojanka našega družbenega ustvarjanja. Take postojanke so bistvene sestavine vsega našega prizadevanja. Ne moremo govoriti o napredku, če ne zgradimo istočasno tudi materialnih temeljev za to naprednost. Graditi socializem pomeni veliko kulturno dejanje, pomeni sprejemanje in uporabljanje najnaprednejših znanstvenih odkritij naše dobe. Sprejemanje sodobne znanosti pa je možno le, če to opravljajo visoko kulturni ljudje, ne le posamezniki, ampak narodove povprečje — široke ljudske množice, ki so neizčrpen vir vsega našega ustvarjalnega dela.“

K pomembnemu slavlju in velikemu dogodku v Loki je šestital tudi polkovnik Dane Trgovčević, ki je izrazil svoje zadovoljstvo, da je v Škofji Loki popolna gimnazija. Dal je priznanje mladini, ljudski oblasti in ljudstvu, da so v tako kratkem času zgradili novo gimnazijo in s tem razširili prosvetne možnosti v

korist naše domovine. Pripadniki Armade želijo, da bi vzgajali mladino v duhu svetlih tradicij naše Narodnoosvobodilne borbe v zavestne graditelje socializma. Predstavniki gimnazijske mladine se je nato zahvalil ljudski oblasti za lepo stavbo in med drugim dejal: „Prav v teh resnih dneh, ko naši narodi izjavljajo: „Nikoli ne bomo dopustili, da bi nas kdo zaslužnjeval, da bi kdorkoli teptal naše narodne in politične pravice“ — vstopamo dijaki škofješke gimnazije v nove učne prostore z načrti, ki bodo vredni sinov in hčera

Koncert jeseniške „Svobode“

V okviru jeseniške „Svobode“ delujeta moški in mešani pevski zbor, ki štejeta skupaj okrog 80 pevecov. Zbor sta priznana delavna in sta že v predsezoni naštuđirala spored pesmi, s katerimi namerava v predvolilni dobi privediti nekaj gostovanj po radovljiskem okraju.

Svoj prvi nastop letošnje sezone sta imela pevska zborna minulo nedeljo v Bohinjski Bistrici. Za gostovanje jeseniških pevcev je vladalo v Bohinju veliko zanimanje in vstopnice za koncert so bile že vnaprež razprodane. Tudi deževno vreme občinstva ni zadržalo doma. Dvorano so napolnili do zadnjega kotička. Nastopu obeh zborov so poslušalci z zanimanjem sledili in opazili je bilo, da so Bohinjski zelo navdušeni za pevске nastope. Koncert je obsegal umetne pesmi Medveda, Svaba, Venturinija, Simonitija, Vodopivca, Kramolca, Kernjaka itd. Bolj navdušeno kot umetne je občinstvo sprejelo narodne pesmi s solospeli, predvsem narodne v priredbi Karla Boštjančiča.

K razpravi

„Daleč je še...“

Prisluhnimo željam najmlajših

Dne 24. oktobra t. l. je bil v našem listu objavljen članek z naslovom „Daleč je še novoletna jelka“, v katerem je naznana vrsta misli, ki so tako važne, da ne moremo mimo njih in je prav, da se je o tem pričela javna razprava, saj bomo le z izmenjavo mnenj in predlogov lahko dosegli čimboljšo izvedbo Novoletne jelke.

Skrb za našo mladino nam je in nam mora biti tudi v prihodnje ena naših prvih dolžnosti.

Otroci so vsi naši in zato družba med njimi ne sme delati razlike. In vendar so bili marsikateri za svoj največji prazen k v letu grenko razočarani, ko so primerjali vsebino svojih zavrtkov z zavrtki drugih otrok. Čeprav smo se trudili, da te razlike ne bi bilo, ali da bi bila kar najmanjša, nam zaradi razlike med podjetji to ni uspelo. Tako smo v dobri veri, da ravnamo prav, zagrešili marsikatero krivico, ki so jo naši mali bradko občutili.

Hkrati s tem pa nastaja vprašanje, kako bi lahko velike zneske, ki so bili doslej izdani za Novoletno jelko, bolje izrabili v korist vseh otrok in skupnosti. Prepričan sem, da je večina ljudi z veseljem pritrčila mislim pisca zgoraj omenjenega članka, naj se te vsote porabijo za gradnjo raznih otroških ustanov, saj vsi čutimo, da so poleg kulturnih, ravno otroške ustanove tiste, ki smo jih vedno če ne prezrli, pa vsaj potisnili v ozadje. Mesto Kranj nima vzornega otroškega vrta, otroška igrašča ne zadoščajo, zamač čakajo naši mali že nekaj let na prepotrebno lutkovno gledališče in čedalje resneje se pojavlja potreba po novi osn. šoli na Planini.

Prepričan sem, da, če bi sredstva, namenjena izvedbi Novoletne jelke, investirali v take ustanove, bi nam bili otroci neprimerno hvaležnejši, saj bi bile koristi takega obdarovanja trajne in za vso našo mladino enake.

Da pa bo Novoletna jelka za našo mladino res radosten praznik, ji moramo za te dni pripraviti čimveč veselja in

razvedrila. Zato prisluhnimo otrokom, saj nam tako radi povedo svoje želje. Mi pa že sedaj mislimo na vožnje s sanmi, mladinske in otroške igre, tekmovanja v smučanju, sankanju, na kepanje, na obisk Očka Triglava itd., itd.

Za tako praznovanje Novoletne jelke naj skrbi družba, starši pa bodo otrokom vsak po svojih močeh pripravili še nekaj veselja doma, tako da bodo naši otroci čutili, da je ta dan res njihov, samo njihov.

Lojze Gostiša

(Nadaljevanje in konec)

Vse te številke nam jasno kažejo, da so dohodki študentov za današnje prilike prenizki. Nikjer ni mogoče, da bi študiral vsak izključno na račun skupnosti. Tudi pri nas so potrebne žrtve staršev, vendar pa kljub temu marsikje znanjka sredstev. Tu mislimo predvsem na otroke upokojenčev. Teh je pri nas sorazmerno precej (12,0%). Starši, ki so aktivni, imajo večje dohodke in lahko več žrtvujejo, pokojnine so pa marsikje zelo nizke (na primer, če je oče zgodaj umrl in imel malo službenih let). Nočemo dojenčkom zanikati, da ne potrebujejo 3.000 din na mesec, a po tej logiki bi rabil študent vsaj še enkrat toliko.

Nova uredba o progresivnem zmanjševanju otroškega dodatka je marsikje dosegla pozitivne učinke, zlasti pri takih starših, ki so otroške doklade zapili ali kakor koli zapravnili, precej je pa prizadela tiste družine, kjer študira dvoje ali več otrok. Če so v družini štiri otroci, odpade vsakemu 750 dinarjev. Pri družinah z otroki različnih let se ta razlika delno krije z manjšimi potrebami mlajših, če so pa starostne razlike samo za leto ali dve, je to nemogoče.

Opozorili bi radi na problem študenta absolventa. Ze v začetku članka smo govorili, da je nemogoče diplomirati v predpisanem roku. Po uredbi ima študent pravico do dodatka le v času absolutorija, ki je uradno določen, in to samo do 25 leta starosti. Prav v

s krvjo osvobodjene zemlje. S svojim vedenjem in učenjem bomo zdaj in kasneje uveljavljali ugled svojega zavoda. Hočemo se oblikovati v ljudi, graditelje socializma, delovne, odločne, borbene, ponosne državljan Federativne ljudske republike Jugoslavije, ki piše v zgodovino narodov nepozabno in neizbrisno pismo svobode in napredka, izvirajočega iz ljubezni do domovine in do vsega človeštva. S ponosom, radostjo in ljubeznijo vzkljam iz src dijakov: „Pozdravljena naša nova gimnazija! Mi hočemo delati, ker hočemo srečno živeti!“

Nastopajočim se je za gostovanje zahvalil predsednik SKUD „Tomaž Godec“ tovariš Martin Mihelič, ki je poudaril nujnost tesnega sodelovanja med jeseniškim in bohinjskim pevskim zborom in pravilnost izmenjave gostovanj. Koncertu je sledil članski sestanek jeseniških in bohinjskih pevecov, na katerem so se dogovorili o uditvi tovariških odnosov med obema zboroma, kakor tudi o naštuđiranju skupnega koncerta v počastitev 100 letnice obstoja urvega pevskega zbora v Bohinju.

Gostovanju v Bohinjski Bistrici bodo sledili nastopi v Kamni gorici in drugod. Z njimi hočejo jeseniški nevti ponesti svojo pesem med občinstvo predvsem v predvolilni dobi, kar je priznanja in posnemanja vredno dejanje.

P. U.

Dragi Kosobrinček!

Po dolgem času se spet oglašam. Bliza se 1. november, zato sem ti o tem dnevu napisala kratak spis.

DAN MRTVIH...

Takrat se ljudje spomnijo umrlih svojcev. Grobove jim okrasijo s cvetjem, da je pokopališče kakor en sam cvetoč vrt. Marsikatera grenka solza kane na prerani grob hčerke ali sina. Drugod polagajo otroci cvetje na gomile svojih staršev, ki jih je smrt z vedno ločila od njih. Koliko mater, očetov, bratov in sestra pa se zamač ozira, kje počiva sin, brat ali sestra. Krvočno okupator jih je odpeljal v taborišča in ni bilo več sledu za njimi. Mnogo naših borecev je padlo v borbi za svobodo. Njihova trupla so tovariši zakopali v gozdovih. Teh žrtv se

Nadzornik je prišel

Bilo je to med prvo in drugo svetovno vojno. V vasi so bili gospodarji italijanski karabinjerji. Tam sem bila poslednja slovenska učiteljica. Na šoli sta bili že dve italijanski, ki sta zasedli oba nižja razreda. Samo najstarejši otroci so še bili v mojih rokah. Tedaj so bile že prepovedane vse slovenske učne knjige. Čeprav nismo imeli računice, je šlo, toda kako naj si pomagam, da bi moji učenci brali?

V soboto je bil občni zbor društva učiteljev za kranjski okraj. Na njem je predsednica tovarišica Anka Terčeljeva pred prehodom na dnevni red prebrala resolucijo, ki jo društvo pošilja Državnemu sekretariatu za zunanje zadeve. V njej protestira proti požrešnemu pohlepu italijanskih oblastnikov, ki v svojem imperializmu zahtevajo STO, Istro in Dalmacijo, kakor tudi proti krivičnemu sklepu predstavnikov Velike Britanije in Združenih držav Amerike, ki podpirajo italijanske težnje z odlokom 8. oktobra. Resolucija je bila enoglasno sprejeta.

Predsednica je podala poročilo o delovanju društva v preteklem letu, o učiteljskih nalogah, težavah in skrbih. Poudarila je, da je prosvetni delavec pomemben činitelj. Kakor je delavec pomemben in nenadomestljiv v tovarni, tako važen je tudi učitelj za prosvetnem polju. Nekateri tovariši si tega še niso popolnoma svesti, ker jim v krvi tiče še hlapčevstvo preteklih dob. Zadnja skupščina zbora okrajnih proizvajalcev je dokazala, da premalo vedo o delu prosvetnih delavcev. V šolskih odborih naj bo polovico vzgojiteljev, starši, zastopniki proizvođaev in upravitelj.

Da bi bil pouk uspešnejši, je nujna nabava novih učil. saj imajo vse šole zelo pomanjkljiva in zastarela učila. Zato morajo biti dotacije šolam višje. Običajno gre 50 odstotkov vsega zneska za kurjavo. Mestni ljudski odbor v Trzinu ima polno razumevanja za šole na svojem področju in služi za vzgled. Za vzor nam je lahko ljudska republika Bosna in Hercegovina, kjer so v nekadja zaostali de-

Težave visokošolcev

Času, ko mu manjka le nekaj mesecev, diplomant zaradi pomanjkanja sredstev za življenje študija ne more pravočasno dokončati. Vsaka zaposlitev pa mu zavlačuje študijsko dobo.

Ne trdimo, da se vsem študentom slabo godi, hočemo le opozoriti, da so nekateri tovariši med nami v precej težkem položaju. To se odraža tudi v načinu hranjenja študentov: 68% prejema vse tri dnevne obroke, 22% le dva, 13% pa samo kosilo. Temu primerno je tudi zdravstveno stanje. Zdravih študentov je 71%, bolnih ali pa takšnih, ki so preboleli kakšno bolezen, pa 29%. Največ obolenj je bilo na prebavilih.

Mnenja smo, da današnji način podpiranja študentov z otroškimi dodatki ni več primeren. O tem problemu, je bilo že precej govora na raznih mestih in tudi člankov v dnevnem časopisu. Predlog je bil, naj se štipendiranje prenese na posamezne okraje oz. mesta. S tem bi dosegli, da bi prejeli štipendije samo potrebni študentje, ki vztrajno in resno študirajo. Tudi problem absolventov bi bil na ta način delno rešen. Na zborih volivcev je bilo večkrat poudarjeno in tudi predsednik LOMO Kranj tovariš Hafner

Poroča Kranjsko akademsko društvo

znaten delež pri štipendiranju, zlasti pa posamezna podjetja.

Seveda pa ne smemo gledati tega vprašanja preveč ozko. Če se odločimo za podeljevanje štipendij po podjetjih, bi ta podpirala predvsem tiste stroke, po katerih čutijo največjo potrebo. Na ta način pridejo v poštev le tehniki, pravniki in medicini, drugi bi pa ostali spet na cedilu. Menimo, da bi bila boljša rešitev ustanovitve centralnega fonda pri mestni občini, iz katerega bi se zaželeni stroki podeljevali vsem strokam. Mestna občina je že za letošnjo leto namenila precejšen znesek za štipendiranje in upamo, da bomo dela tega zneska deležni tudi študentje. Ta sklep toplo pozdravljamo in obljubljam, da bomo s študijem potrdili zaupanje skupnosti.

Učitelji so zborovali

Zahtevajo večje prejemke

želi visoko dvignili kvaliteto šolstva.

Pereče je vprašanje primer-nih stanovanj za prosvetne delavce, ker je posredovanje pogosto brezuspešno. Učitelji žele, da bi občine zidale stanovanjske hiše za prosvetne delavce. Članstvo zahteva, naj bodo premetitve samo v počitnicah.

Napredna šola zahteva neda-gosko in politično razgledanost učiteljev. V letošnjem poslovnem letu priporoča individualen, kakor tudi skupen vzgajanje mladih tovarišev je bil seminar. Uspehi niso bili zadovoljivi. Nekateri mlajši tovariši so postali samotarski in zagrenjeni. Pogrešajo razumevanja in tovarištva. Ne morejo si nabavljati strokovnih knjig, ker so drage. Prosimo mlajše tovariše za predloge, kako naj jim pomagamo. Inspekcije naj bodo zlasti pri mlajših pogoste, da bi dobili potrebni nasvetov in navodil.

Vsak delavec zasluži za opravljeno delo tudi plačilo. Za nadurno delo imajo profesorji urejene honorarje, le za počezelške učitelje, ki imajo mnogo nadur, ni še nič predvidenega. Priporočajo, da bi prejemali tako obremenjeni prosvetni delavci mesečni dodatek pet tisoč dinarjev, kar so v okrajih Gorica in Trbovlje že ukrenili. Socialni položaj je žalosten. Prosvetni delavec je najslabše plačan državnih uslužbenec. Plača naj se dvigne na 9 — 15 tisoč dinarjev.

Tovarišica Terčeljeva se je v nadaljevanju referata ustavila pri neuspehih in njihovih vzrokih. Poudarila je preobre-

menjenost učnih načrtov, pomanjkanje šolskih knjig in zvezkov. Smo že na pragu novembra, a še vedno jih ni.

Za splošno izobrazbo je članstvo veliko prispevalo. Imelo je 164 predavanj in sodeluje v igalskih družinah, pevskih zborih, orkestrih, planinskih, turističnih in gasilskih društvih ter v vseh družbenih organizacijah. Samo v Trebiji je pet prosvetnih delavcev izven šole opravilo 1400 prostovoljnih ur. Učitelji so vodili 25 izobraževalnih tečajev in 42 tečajev Rdečega križa. V Trzinu je bil klub prosvetnih delavcev — profesorjev in učiteljev — zelo aktiven in vzgleden primer medsebojne povezave. Po njihovem vzoru naj se osnujejo podobni klubi tudi drugod.

Po končanem referatu se je razvila živahna diskusija, v kateri so tovariši govorili o raznih nevednostih. S preno som materialnih izdatkov za prosveto na posamezne ljudske odbore, se poraja skrb, da dotok dotacij ne bo reden. Računi se plačujejo z 2—3 mesečnim zaostankom. Padajo tu-di očitki, da šole nabavljajo učila, ki niso potrebna. S tem je ogrožena avtoriteta šole in učiteljsva.

Tovariš Grum, načelnik oddelka za kulturo in prosveto, je v razpravi poudaril, da prosvetni delavci ne nastopajo kot kolektiv in so premalo navezani na svojo organizacijo. Vrzeli, ki so po vojni nastale zaradi odhoda najspodbnejših prosvetnih delavcev v druge službe, se bodo sčasoma nadomestile.

Po končani diskusiji je stari odbor prejel razrešnico, nakaar so bile volitve novega odbora. Predsednica je ostala priljubljena tovarišica Terčeljeva.

odpro vrata in vstopi italijanski nadzornik. Obstala sem. Prva misel je bila: Novi rod! Ko je nadzornik spoznal, da je stopil v slovenski razred, se je obrnil in brez besed odšel v sosednji k italijanski upravitelji. Zaprla sem vrata in skočila pred otroke: „Nove rode, hitro na konec klopi!“ Neke deklica mi zakliče: „Zlezla bom skozi okno na vrt in jih skrilala!“

V nekaj sekundah je bilo vse storjeno, deklica je skočila na vrt in izginila. Zaprla sem okno. Učenci so bili tihi kot miške. Vsem so se bleščale oči. A že so se odprla vrata in je nadzornik spet vstopil. Mirno smo računali. Nadzornik je stopal po razredu in pogledal prav pod vsako klopi, kjer so bili samo zvezki. Skrbelo me je, ali bo moja deklica toliko previdna, da se bo vrnila skozi vrata v razred. Res je bila. Lepo mirno je prišla v sobo, lepo mirno sedla na svoje mesto... Nadzornik je odšel.

Tedaj se je vsemu razredu izvil vzdih olajšanja. Učenci so vedeli, da so rešili svojo ljubljeno slovensko učiteljico.

Obnovitev vajiške šole v Kranju

Poslojpe današnje Vajeniške šole je eno izmed najstarejših v Kranju. Ze v letu 1950 je sedanji šolski upravitelj, tov. Ado Klavora prikazal Mestnemu ljudskemu odboru najnujnost potrebe po novi šoli ali vsaj po obnovi dosedanje zgradbe. Organi ljudske oblasti so to potrebo uvideli in v programu je bila tudi gradnja nove vajiške šole, toda zaradi nujnih komunalnih del je Ljudski odbor mestne občine s svojimi sredstvi zagotovil le obnovo sedanje šole. V letu 1950 je bil nabavljen novi šolski inventar, v lanskem letu je bilo obnovljeno pročelje in celotna zunanost zgrade, v letošnjih šolskih počitnicah pa je Gospodarski svet LOMO omogočil obnovo notranjih prostorov. Tako je dobila vajiška mladina v letu 1953 sodobno šolo. Kdor stopi v njene prizjane, higienične in moderne šolske prostore, se začudeno vpraša, kako je bilo mogoče iz srednjeveške zgradbe ustvariti tako prijeten dom naši vajiški mladini.

Mladina vajiške šole, predavateljski zbor in učnega, so Ljudskemu odboru mestne občine v Kranju za njegovo skrb neizmerno hvaležni.

Državno prvenstvo v kegljanju

Jeseničani državni prvaki Martelanc drugič prvaki

Prijetno nas je presenetila 21. sodelujočimi ekipami povest, da so na državnem prvenstvu v kegljanju v narodnem slogu v Mariboru, Jeseničani kot moštvo zasedli prvo mesto. Osvojili so naslov državnega prvaka. Vse do zadnjih metov se ni vedelo, kdo bo osvojil prvo mesto, končno pa so Jeseničani med

Kljub dobri igri in premoči — zopet poraz

Začetne minute igre so potekle v nervozni, vendar so prvi uredili svoje vrste igralci Kladivarja in pričeli smotno in nevarno napadati vrata Korotana. To jim je kmalu prineslo uspeh. V 8. minuti je v povsem nenevarni situaciji žoga po naključju v kazenskem prostoru zadela ob roko Bajžlja in sodnik je pokazal na belo točko. Enajstmetrovko je streljal Posinek, ki je žogo postal z močnim strelom po zemlji v levi kot. Vratar Kovčič je strel sicer ubranil, toda močne žoge ni mogel obdržati in se je ta nesrečno odbila Posineku ponovno na noge, ki nato ni imel težke naloge, da jo je iz neposredne bližine spravil v mrežo. Po tem uspehu so Celjani nadaljevali z obleganjem Korotanih vrat, toda obramba Kranjčanov je bila vedno na svojem mestu in rezultat se ni spremenil. Premoč Kladivarja pa je trajala samo do 15. minute, ko je Korotanu uspelo povezati svoje vrste in slika na igrišču se je popolnoma spremenila. S pametno in nizko igro po zemlji je Korotanu postal gospodar na igrišču do konca prvega polčasa, ni pa bilo med napadalno vrsto nikogar, ki bi znal dobro premišljene akcije zaključiti z uspešnim strelom na gol.

Položaj na igrišču se tudi v drugem polčasu ni izpremenil in premoč Korotana je bila še večja, medtem ko je Kladivar očitno poustil. Publika je pričela bodriti goste in vsi so pričakovali, da bo Korotanu rezultat vsaj izenačil, če že ne zmagal. Gol je visel v zraku, vendar napad, ki je bil danes zaradi odsotnosti treh igralcev (Božič, Mihelič in Eler) močno oslabljen, ni bil v stanju izkoristiti niti najpovolnejših situacij. Deset minut pred koncem so Kranjčani dosegli sicer popolnoma pravičen gol, katerega pa sodnik ni priznal, češ da je bil dosežen iz offside pozicije in Kladivar je na ta način prišel do obeh točk.

Za otvoritev šole odbojkarški turnir

Ob otvoritvi novega gimnazijskega poslopja je odbojkarški aktiv na škofjelški gimnaziji priredil odbojkarški turnir za prehodni pokal, ki ga je razpisalo gimnazijsko vodstvo. Kljub temu, da je prireditev precej motil dež, je potekala v redu in pomeni tako po udeležbi nastopajočih kakor tudi po kvaliteti pomembnega prispevka k razvoju odbojke v Škoflji Loki. Nastopili sta dve ekipi mladink (Ljubljanskega učiteljskega in domačega gimnazijskega) in štiri moštva mladincev (učiteljske, gimnazijske, Tekstilni tehnikum in Kranja in loška gimnazija). Zlasti je razveseljivo, da so bile vse moške ekipe precej izenačene in je po precej napeti ter razburljivi finalni igri med učiteljskim in tekstilnim tehnikom zmagalo ljubljansko učiteljske ter tako osvojilo pokal za l. 1953.

PO VASEH IN MESTIH GORENJSKE

Iz Kranja

Preteklo nedeljo je bila v Kranju tombola Rdečega križa, ki sta jo organizirala okrajni in mestni odbor. Prireditev je motil dež, ni pa motil številnih ljudi, ki so čakali, kdaj jih sreča pokliče na oder, da potegnejo — prazen listek. Nekaj razočaranih, nekaj zadovoljnih, vsi pa mokri od dežja, so se vrnili domov.

Največjo srečo je imel delavec Jakob Oblak iz Stare Loke, ki je zadel glavni dobiček — spalnico. 2. Ivan Stinigel, Kranj-Huje — šiv. stroj. 3. Neža Dolinar, Sutna 10 — radioaparati, 4. Lojzka Verbič, Primskovo 89 — kuh. opremo, 5. Jakob Gaber, Labore 18 — kolo, 6. Vera Levstik, Kranj — kolo, 7. Franc Florjančič, Kranj — kolo, 8. Jožefa Sešek, Kranj — kolo, 9. Antonija Novak, Klanc 26 — kolo, 10. Edi Ocepak, Kranj — kolo, 11. Anton Novak, Kranj — kolo, 12. Kati Golmajer — Podlubež 86 — kolo, 13. Anton Bruder, Primskovo 46 — kolo, 14. Rafael Mecerko, Huje 86 — kolo, 15. Nežka Guzelj — blago za moško obleko, 16. Franc Draksler, Orehek 5 — blago za moško obleko, 17. Justa Pajer, Primskovo — ženski plašč, 18. Rajko Flerin, Zlato polje 19 — električni kuhalnik, 19. Lovro Sajevec, Mlaka 10 — električno peč, 20. Anton Mulej, Kranj — otroški voziček, 21. Tončka Karmeli, Orehek 70 — ročni voziček, 22. Valentin Kajzer, Kranj — 30 kilogramov sladkorja, 23. Anica Pivk, Gorenja Sava — 27 kg sladkorja, 24. 5 prm drv je zadela neka Kranjčanka, katere imena nismo našli.

Prireditev tombole se vsem, ki so kakorkoli prispevali tomboli in RK Kranj, najlepše zahvaljuje za pomoč.

Z Bleda

S torkovim mednarodnim brzovlakom so prispeli na Bled predstavniki turističnih uradov iz Švedske, Belgije, Nizozemske, Zahodne Nemčije, Anglije in drugih evropskih držav. V sredo dopoldne so se gosti tam sestali s predstavniki slovenskih turističnih uradov, pozneje pa so se udeležili zvezne konference v Opatiji, kateri so prisostvovali tudi predstavniki jugoslovanskih državnih železnice, jugoslovanskega aerotransporta in jugoslovanske linijske plovbe. Pod pokroviteljstvom Turistične zveze Jugoslavije so si gostje ogledali nekatere znane turistične kraje pri nas.

Namen teh konferenc je pregledati delo v letošnji turistični sezoni, ki pomeni za Jugoslavijo prvi večji kamen v izgradnji našega mednarodnega turizma in pa poiskati smernice za nadaljnjo razširitev mednarodnega turizma.

Iz Loke

Pretekli petek je bil v Stari Loki zbor volivcev, ki se ga je udeležilo okoli 120 ljudi, med njimi tudi okoli 20 volivcev iz Doma slepih, ki se prav tako živahno zanimajo, kdo jih bo zastopal v bodočih skupščinah. Na zboru so kandidirali za poslanca v republiško skupščino žensko, in sicer najzaslužnejšo aktivistko kranjskega okraja tovarišico Svetinovo. Za zvezni zbor pa so se pridružili predlogom ostalih volivcev kranjskega okraja in predlagali člana Izvršnega sveta LRS tov. Borisa Ziherla.

Poleg tega so na zboru razpravljali tudi o položaju Trsta, demokratizaciji naše ljudske oblasti in drugih vprašanjih.

Z Jesenic

Pretekli teden so po vseh šolah organizirali učne ure, ki so bile posvečene pomenu Organizacije združenih narodov. Za ostalo prebivalstvo Jesenic je bila minulo nedeljo organizirana akademija v Domu „Svobode“, na kateri je govoril o pomenu Organizacije združenih narodov prof. dr. Tomšič iz Ljubljane. Pomembno predavanje so dopolnili pevci jeseniške „Svobode“, ki so odpeli tri pesmi, katerih tretja, „Bazovica“, je navzočim občinstvu posebno navdušila. Na akademiji so sodelovali tudi dijaki jeseniške gimnazije ter učenci osnovne šole s primernimi recitacijami. Akademija je lepo uspela, lahko pa bi bilo navzočih še več ljudi.

V torek je bil na Jesenicah razširjeni plenum Okrajnega odbora Socialistične zveze, ki so se ga udeležili tudi predsedniki občinskih odborov SZDL in predstavniki družbenih organizacij. Na plenumu so ugotovili visoko socialistično zavest prebivalstva gor. savske doline in dejstvo, da v nekaterih primerih politične organizacije na terenu celo zaostajajo za razpoloženjem množic.

Sklenili so, da bodo v tem tednu pred volitvami v zboru proizvajalcev imeli še več posvetovanj in konferenc v večini občin radovljiškega okraja.

Iz Bohinja

Preteklo nedeljo dopoldne sta bili v bohinjskem kotu kar dve predvolilni zborovanji in sicer v Boh. Bistrici in Boh. Srednji vasi. V Srednji vasi je govoril član Izvršnega odbora SZDL Slovenije in kandidat radovljiškega okraja za zvezni zbor tov. France Petrovšek. Zborovanje se je ude-

ležilo okoli 1000 ljudi iz gornje doline.

Na zborovanju v Boh. Bistrici pa je govoril član Izvršnega sveta LRS tov. Albert Jakopič-Kajtmir, ki je v uvodu omenil vprašanje Trsta, nato pa je prešel na gospodarska vprašanja in končal svoj govor z razlago pomena predvolilnih priprav in samih volitev v notranje in zunanje-političnem pogledu.

Iz Domžal

V torek popoldne je SZDL sklicala zborovanje aktivistov v Godbenem domu, ki se ga je udeležilo okoli 100 članov. O pomenu pravičnega agitacijskega dela pred bližnjimi volitvami sta prisotnim govorila Ivan Novak-Očka, kandidat za republiški zbor proizvajalcev, ter Tomo Brejc, kandidat za zvez. zbor proizvajalcev. Zborovanju je prisostvoval tudi tovariš Ignac Voljč, okrajni sekretar ZKS za Ljubljano-okolico.

Kamniški sadjarski okoliš ima veliko sadno bogastvo, posebno predel Tanjic, kjer goje tudi najboljše vrste. Za njimi pridejo na vrsto Domžale z Dobom, Moravče, Lukavica, Radomlje, Smartno v Tuhinjski dolini itd. V vseh teh krajih najbolj uspevajo sledeče vrste jabolk: boskop-

TOVARIŠ JOŽE LUKEŽ, stanujoč Kranj, Titov trg 21, upokojenec, ni bil in ni pooblaščen pobirati zneske na račun stanovanjskega fonda. Ponovno opozarjamo vse stranke, ki so mu od 1. aprila 1953 plačale kakršne koli zneske, naj se javijo pri Ljudskem odboru mestne občine Kranj-Uprava za dohodke do VKLJUČNO 5. NOVEMBRA 1953, da prijavijo datum in višino pobranega zneska. Po tem roku prijav ne bomo več sprejemali in bodo vplačniki sami nosili škodo za neprijavljene zneske. LOMO KRANJ

pecelj, carjevič, orjaški bobovci, jonatan, ontario, gorenjska voščenska in kanadka; od hrusk pa: pastorjevke, boskopske čutarice in kjeržo. Vse to sadje je nazorno prikazano na sadjarski razstavi, ki je bila zadnja dva tedna v Domžalah. Več kot 220 razstavljalcev iz 20 kmetijskih združenj kamniškega okoliša razstavlja nad 850 izbranih vzorcev sadja. Med drugim vzbuja pozornost kostanj iz okolice Lukavice, kjer je na enem peclju zraslo 21 lepih sadežev. Od vseh razstavljalcev imata najlepšo in največjo izbravo razstavljenega sadja brata Okršlar iz Domžal, ki med drugim razstavljata tudi lep pridelek mamutskih in kragujevskih kuten. Na razstavi je tudi poseben oddelek, kjer so prikazane razne ozezni

ski kosmači, porenški krivosadnega drevja in vsa škropiva, ki jih uporabljajo v borbi proti njim. Za razstavo je veliko zanimanja, saj jo je samo prvo nedeljo obiskalo tisoč ljudi.

Iz Žirov

Desetletnico osvoboditve Žirov so proslavili nadvse svečano. Ves teden pred jubilejem so bili razni mitingi v okoliških vaseh Vrsniku, Ledinah, na Breznici in Žirovskem vrhu, kjer se je ljudstvo spominjalo slavnih borb za osvoboditev in izvolitev prvih ljudskih odborov. Mitingji so bili združeni s kulturnimi nastopi in ljudskim rajanjem. Povsod so sodelovale tudi partizanske patrole in partizani-prvoborci. Tudi športnih in telovadnih nastopov ni manjkalo.

V Žireh je bila odprta vzorno urejena spominska razstava pod geslom „Narod naš — dokaze hrani!“ Tu je bil zbran velik del obtožnega gradiva proti okupatorju, nadalje partizanski tisk, kakor tudi naše orožje, ki smo ga odvezli sovražniku, da smo potem uspešno udarjali po njem. Za osvoboditev Žirov je padlo 119 Žirovcev, 110 pa jih je bilo izseljenih.

Žirovci so letos prvič proslavili 23. oktober kot občinski praznik. Na predvečer

praznika so na vseh okoliških hribih zagoreli močni kresovi. V telovadnem domu pa so ta čas žirovski igralci uprizorili ljudsko igro „Miklovo Zalo“. Na dan praznika dopoldne pa se je zbralo v Žireh nad 1500 domačinov, ki so v strnjeni povorki odšli na pokopališče v Dobračevem, kjer je bil odkrit spomenik neznanim padlim partizanskim junakom. Pri slavnosti je sodelovala vojaška godba na pihala in četa vojaštva iz Loke, ki je pri odkritju oddala častno salvo. Zvečer pa je bila v telovadnem domu slavnostna akademija z izbranim programom.

Dopisujte v „Glas Gorenjske“

OBJAVE • SPOREDI • OGLASI

GLEDALISCE

Prešernovo gledališče Kranj
Petek, 30. okt. ob 20. uri: Alfred Gheri, „Sesto nadstropje“.

Torek, 3. nov. ob 20. uri: Alfred Gheri, „Sesto nadstropje“. Red Torex in izven.

Četrtek, 5. nov. ob 20. uri: Alfred Gheri, „Sesto nadstropje“. Red A in izven.

MESTNO MLADINSKO GLEDALIŠČE KRANJ
pričenja letošnjo sezono z **MARUŠKOV OTRŠKO IGRO „DEŽELA LENUHARIJA“** v soboto, 7. novembra ob 20. uri. Režija: J. Eržen.

KINO

Mestni kino Domžale: od 30. oktobra do 2. nov. amer. barvni film „Trije kavalirji“; 4. in 5. novembra amer. film „Ro-seanna Mc Cloy“. Od 6. do 8. nov. amer. film „Pavla“. — Predstave v sredo ob 18. in 20. uri, v četrtek in petek ob 20. uri, v soboto ob 18. in 20. uri in v nedeljo ob 15., 17. in 19. uri.

Mestni kino Radio, Jesenice: od 31. okt. do 3. nov. amer. film „Izobčenec z otokov“. — Predstave ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. Dopoldne matineja ob 10. uri.

Kino Plavž, Jesenice: od 31. okt. do 3. nov. amer. glasbeni film „Veliki Caruso“. — Predstave ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. Dopoldne matineja ob 10. uri.

Kino Javornik - Kor. Bela: 30., 31. okt. in 1. nov. ameriški glasbeni film „Fant s trobento“. — Predstave ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri, dopoldne matineja ob 10. uri.

Kino Storžič, Kranj: od 30. oktobra do 3. nov. amer. film „Mreža“. — Predstave ob delavnih ob 16., 18. in 20. uri, v nedeljo ob 15., 17., 19. in 21. uri. V soboto 31. okt. ob 20. uri dvojni program: amer. film „Mreža“ in nemški film „Mamljiva nevarnost“. V nedeljo ob 21. uri jugoslovanski film „Barba Zvane“. Isti film na sporedu tudi v soboto, 31. okt. ob 9. in 14. uri in v nedeljo dopoldne ob 8.30 uri. Ob 10.15 uri nemški film „Mamljiva nevarnost“.

4. in 5. nov. amer. barvni film „Ljubezan je lepa“.

Kino Svoboda, Stražišče — Kranj: od 30. okt. do 1. nov. nemški film „Mamljiva nevarnost“. — Predstave v petek ob 19. uri, v soboto ob 17. in 19. uri; ob 21. uri „Vsi smo morilci“. V nedeljo ob 15., 17. in 19. uri; ob 21. uri ameriški film „Mreža“. Matineja v nedeljo ob 10. uri: jugoslovanski film „Barba Zvane“.

MALI OGLASI

Prodaj konja ali zamenjam za vola. Naslov v upravi lista.

Preključem blok šte. 19131, izdan v komisijski trgovini v Kranju 4. septembra 1953. — Rafael Čirič.

Obveščamo vas, da je Lado Valjavec, krojač v Lescah pričel obratovati 20. oktobra v novem lokalu poleg stanovanjskih blokov Tovarne verig v Lescah.

Od Predoselj do Mlake je bila izgubljena denarnica. Prosim najditelja, da jo proti visoki nagradi vrne na postajo Ljudske milice v Predosljah. Ančimer Jože, Predoslje 29.

Pohištvu ugodno prodam. Naslov v upravi lista.

Pozor! Odprla se je nova mehanična delavnica z rednim obratovanjem od 6. — 17. ure na Ljubljanski cesti 7 Kranj. V popravilo se sprejemajo vsi v to stroko spadajoči predmeti.

Lahkega konja, vso opremo zanj in voz prodamo najugodnejšemu ponudniku. Delavnice Tekstilnega tehnikuma Kranj — Primskovo.

Nogometni klub Korotan iz Kranja nudi službo hišnika na igrišču ob Golniški cesti. V poštev pridejo predvsem invalidi in upokojenci. Plača po dogovoru — stanovanje brezplačno. Zainteresirane osebe naj pošljejo pismene ponud-

be na naslov: Nogometni klub Korotan, Kranj, najkasneje do 5. novembra 1953.

Kupim dobro ohranjeno žensko kolo. Naslov v upravi lista.

Zalna komemoracija na grobeh talcev v Mengšu bo 1. novembra ob 9. uri dopoldne.

Z. B. Mengeš

OBJAVA

PREKLIC

Spodaj podpisana preključem navedbo, ki je bila objavljena v članku „Oglejte si jih“ v pretekli številki „Glasu Gorenjske“ (24. X. 1953).

Izjavljam, da niso resnične moje izjave o predsedniku Občinskega ljudskega odbora Poljane tovariša Janka Berjaka, ki sem jih dala na zahtev pri tajnistvu za notranje zadeve OLO v Kranju. Tovariš Janko Bernik ni urednik pri meni za izdajo moke Ivani Dermota iz Srednje vasi in Janezu Kisovcu iz Hotavelj po 100 kg, kot navaja članek, temveč je rekel, da ima Urban Stanovnik (Lovsky brdo) dobroimetje pri lesnem odseku, in od 26. septembra t. l. 100 kg plačane moke, in da sta skupno z upravnikom zadruga določila, naj se mu izda 50 kg moke.

Tovarišu Janku Berjaku se zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

Marija Frlanova,

Predmost 4

SIRENE

Električna alarmna sirena

s trofaznim elektromotorjem 5,7 KS
Slišnost zvoka do 8 km na prostem

Ročna alarmna sirena

Slišnost zvoka 0,5 km.

Uporabno za gasilska društva, tovarne in PAZ. Dobava s skladišča. — Zahtevajte ponudbe pri Gasilskem servisu ali v tovarni.

Proizvajamo tudi gasilske črpalke in armature

elektromotorje od 1,7 do 7 KS

električne brusilne stroje

žage cirkularke z elektromotorjem 7 KS

Elektrokovinsko podjetje

MOTOR - Škofja Loka

IZ INDIJE

Petletka na 670 straneh

Ko sem izvedel, da so v Indiji lani sprejeli svojo prvo petletko, sem se na mah razveselil: Tudi oni imajo načrtno gospodarstvo. Zdaj bodo pa lahko prebrodili svoje težave! In nisem pomislil, da sam plan ne more doseči nič bistvenega, če ne obstajajo še številni drugi, važnejši činitelji.

Indijci imajo torej svoj petletni plan, a nekateri kar nič niso zadovoljni z njim. Socialisti zato, ker se jim zdi premalo korenit, kapitalisti zato, ker je preveč. Pravzaprav sem v Indiji srečal le malo ljudi, ki bi bili navdušeni nad njihovo petletko in sem polagoma pričel dvomiti vanjo. Pa ne bi bilo treba — indijski „Prvi petletni načrt“ je tisto, kar je v deželi obvezna storiti vsaka pametna vlada, ki ji ni vseeno, ali bo „za njo potop, ali ne“.

Pravzaprav gospodarski načrt v Indiji ni nič novega. Ze od nekdanj so azijske despotije imele tri osnovna ministrstva: tisto za finance ali „notranje ropanje“, kot pravi Marx, ministrstvo za vojsko ali „zunanjše ropanje“ in državno upravo za javna dela, ki je skrbel za to, da prvi dve ministrstva ne izmoghata države do te mere, da poljedelstvo ne bi

bilo več sposobno nositi na svojih plečih težkega državnega stroja. To poslednje ministrstvo je skoraj od pamtveka finansiralo in upravljalo obsežna namakalna dela, se tako borilo proti povodnjim, vetru, pesku in džungli in vzdrževalo poljedelski prinos

la slika še hujša, ta se Pakistan in Burma odtrgala od indijske gospodarske celote in ji tako odvzela važne surovine (bombaž) in hrano (riž).

Po novih poteh

Takoj po osvoboditvi se je v deželi pojavilo mnogo vseh

Dolinska zapora Anikut, najstarejši jez v Indiji

na „potrebni“ višini. In kaj je to drugača kot planska komisija?

Kolonija

Tako je bilo ves čas, dokler ni prišla v deželo „blagodejna roka zahodne krščanske civilizacije“ v osebi britanske Vzdnoindijske kompanije in kasneje angleške kolonialne uprave. Ta je še nadalje „osrečevala uboge in nerazvite, nesposobne in nesamostojne domorodce“ z modrim vodstvom prvih dveh ministrstev, ki jih je izpopolnila do skrajnosti, — na tretje pa je pozabila. Kolonializem pač ni nikdar ni mislil na to, da bi vzdrževal proizvodne sile. Šlo mu je le za hiter, lahek in izdaten ekstraprofit.

Posledice nikakor ne služijo v čast vsem preudarnim vladam Njegovega Veličanstva. Puščava je indijskemu kmetu iztrgala izpod pluga toliko tisoč hektarov zemlje, džungla toliko, voda spet toliko, najhujša nadloga, „zamindar“ (od Angležev določeni zbiralec davkov, ki so ga spreminili v popolnega gospodarja območja, na katerem je imel donosno obrt), pa ga je oropal i zemlje i orodja in mu odvzel vsako možnost in voljo, da bi vsaj sam poskrbel za čuvanje zemlje pred uničujočo naravo.

Ta porazni rezultat — glad, brezposelnost, okrnjeno poljedelstvo, nesposobno, da se samo reši iz zagate, razen tega pa še drugi nesmiseln — popoln nered na tržišču, neena- komerna razvitost gospodarstva, visoka obrestna mera itd. — vse to je ob osvoboditvi Indije leta 1947. naravnost samo od sebe terjalo, naj vmes poseže država in z gospodarskim načrtom napravi, kar je v njeni moči. Da bi bi-

mogočih načrtov in predlogov, kako se rešiti te krize. Bilo je, kakor pravi neka indijska

Brez tehničnih sredstev indijski delavci z golimi rokami gradijo gigante

vladna publikacija, preveč planov, a premalo denarja. Marca 1950. leta so zato vzpostavili zvezno plansko komisijo. Ta je po dvoletnem delu in javnih razpravah pripravila dokončno besedilo velikega formata, ki jo najdemo v vseh večjih indijskih knjigarnah. Na naslovni strani vidimo državni grb in beremo: „Vlada Indije — Planska komisija — Prvi petletni plan“. V knjigi beremo, da je osnovni namen petletke v tem, da bo dosegel pravilnejše razmerje med posameznimi go-

spodarskimi panogami, razvil proizvodne sile dežele in dosegel pravičnejšo razdelitev dobrin med družbenimi razredi.

To veliko podjetje bo trajalo od 1951. do 1956. leta. Sprejeli so ga lanskega julija. Obsega vse indijsko gospodarstvo, vendar ne tako, kakor smo tega navajeni mi. Indijski petletni plan je predvsem poročilo o stanju gospodarstva in o ukrepih, ki jih je podvzeti. Hkrati pa je še opis investicijskih del — od gigantskih projektov do posojil krajevnim kmetijskim združenim.

Vendar petletka sama po sebi še ni zakon in nikogar neposredno ne obvezuje. Je samo priporočilo in pojasnilo, kako bo v prihodnjih letih država s posebnimi zakonskimi teksti uveljavljala svojo gospodarsko politiko.

Kot bi vsak pričakoval, plan določa največ sredstev za namakanje in elektrifikacijo. Za to največjo indijsko potrebo bodo porabili 5 milijard 610 milijonov rupij (približno 392 milijard 700 milijonov dinarjev ali 27% vseh sredstev, ki jih petletka predvideva za razvoj gospodarstva. Na drugem mestu je promet, na tretjem pomoč poljedelstvu, sledijo druga važnejša javna dela.

Uresničevanje petletnega načrta ima na razpolago obsežen in zapleten stroj uradov, ustanov, svetov in komisij v zveznem in „republiškem“ merilu. Izdajajo se posebni zakoni in vrsta navodil, ustanavljajo se korporacije ter uradne in poluradne organizacije z nalogo, da ostvarjajo veliko zamisel. V deželi, kjer je manj od 15% prebivalstva pismenega, to zahteva celo poplavo birokratizma.

Indijska petletka zahteva od dežele velikanskih naporov in je res močno prizadevanje, da se ta velika država iztrga iz stoletne gospodarske zaostalosti in anarhičnosti ter se postavi na lastne noge. Razmerje med predvidenimi zneski ustreza potrebam dežele in pravilno poudarja hiter razvoj tistega, kar je za prihodnost najhujše: zgraditev namakalnega sistema, zajezitev rek, ki grozijo z vsakoletnimi poplavam, prelitje njihove orjaške moči v bakrene žice, v elektromotorje, tovarne in razsvetljavo; pomoč izčrpanemu in nesposobnemu poljedelstvu, pomoč domači industriji, ki je pred prihodom Angležev zaposlevala milijone Indijcev in dajala svetovnemu tržišču svilene, volnene in bombažne tkalske mojstrovine, in ki ga je britanska metropola lahko zatrla šele z nasilnimi administrativnimi ukrepi.

Kaj pa industrija? Kaj pa z njo? (Nadaljevanje sledi)

POŠIRNEM SVETU

PISMONOŠA V DŽUNGLI
Veliko pisem, ki pridejo v Indijo, morajo pismonoše raznašati naslovnikom po sto kilometrov daleč skozi najbolj divje kraje džungle. Pri tem so pismonoše izpostavljeni številnim smrtnim nevarnostim. Na svojem potu lahko srečajo tigra, ki je že okusil človeško meso, podivjana čredo slonov, gozdne požare, kače in nazadnje tudi razbojnike.

Prvo pošto službo je ustanovil pred 200 leti Clive. 150 let kasneje je preko indijske pošte šlo že 1 milijardo pisem letno.

NAJTANJŠA ROČNA URA

Ne mednarodni razstavi v Parizu je bilo razstavljenih veliko število zanimivih in izredno preciznih ur. Največjo pozornost je vzbudila ročna, ki je tako tanka, da se z njo lahko reže meso. Razumljivo je, da rezanje mesa ni bil namen konstruktorja ure. S to uspešno demonstracijo je hotel samo prikazati, kako je ura primerna za zapestje. Ta ura, ki je delo neke švicarske tvrdke, je posebnost moderne urarske tehnike. Mehanizem je tako majhen, da se lahko spravi v tak ozek prostor.

CIGARETE Z VGRAJENO VZIGALICO

Ameriški izumitelj ameriški izumitelj ameriški izumitelj James Witt iz San Franciscu je pred kratkim pri ameriškem uradu za patente patentiral zanimiv izum. Novost bo v tobačni industriji izzvala pravo revolucijo. Cigarete imajo na enem koncu vgrajeno vžigalico, oziroma vnetljivo sredstvo, s katerim se cigareta vžge. Izum je zelo enostaven. Kadar želimo prižgati cigareto, tarem konec cigarete napolnjen z eksplozivno maso ob hrpavo površino. S trenjem povzročimo toploto, ki vžge miniaturni naboj na koncu cigarete. Na ta način nastane plamen, ki vžge tobak. Te cigarete, tako trdi izumitelj, lahko prižgemo pri najhujšem vetru.

Delavsko naselje v novem mestu Sindri s tovarno umetnih gnojil, ki je bilo zgrajeno v sedanji indijski petletki

... naša repovtaža ...

Poznate Crno? Če ne, vas jaz seznanim z njo. Ni to nobena čudežna pokrajina, da li jo morali iskati na zemljevidu daleč naokrog. Pred nami je, pod Kamniškimi planinami. Nedaleč od Stranj, kjer se potok Crna izliva v Kamniško Bistrico. Dolina ob Crni ni nič kaj posebnega, je pa tam rudnik, ki ga ne najdete zlepa v vsej naši državi. Oddaljen je pičlo uro hoda od izliva potoka v reko in leži ob glavni cesti, ki vodi na Gornji grad. Tu je rudnik kaolina, ki bo kmalu praznoval stoletnico svojega obstoja.

Pred približno sto leti je bilo. Tujec je gospodaril v naši deželi. Denar je vlagal tja, kamor se mu je izplačalo. Pohlepen in grabežljivo je brskal in kopal po naši zemlji, da bi odkril njene zaklade. Tako je pod Kamniškimi planinami našel na kaolin. Začela so se vrtnja v skalnati svet in iz njega je izpadal kaolin. Vedno več ga je bilo. Sčasoma je nastal rudnik. Delo v njem je bilo naporno in težko. Človek se je znojil v hladni jami, vihteč kramp od zore do mraka. In od zore do mraka je bilo slišati monotono pesem krampovih udarcev: „Kruha mi daj, zame, za mojo družino!“ Pa ga ni bilo dovolj za

na in neovirano kot po ravni cesti. Od daleč spredej zaslišiva ropot prihajajočih vagončkov. Karbidne svetilke rišejo svetlobne sence po temnih obokih. Stopiva na stran, k steni.

„Srečno!“ nama vzklikne vozač, ko hiti s polnim vagončkom mimo naju.

„Srečno!“ odzdravljam in zdaj se šele zavem, zakaj pred vhom na svoj „zdravo!“ nisem dobil odgovora. Med rudarji sem, v pravem pravca-tem rudniku.

O d glavnega rova, ki je dolg nad 700 m se odcepi vse polno stranskih rofov. Vagončki hite stalno sem in tja. Polni v svetel dan, prazni v rov po novo rudo. Vsako minuto eden. Midva z mladim nadzornikom pa hitiva vse dalje. Rov postaja vedno bolj vlažen, ob progah pa teče pravi potok.

„Voda in mokrota sta naš največji sovražnik“, spregovoril moj vodnik, kot da je vedel za moje vprašanje, ki sem ga že imel na jeziku.

„Kaj se temu ne more pomoči?“ vprašam, da ugodim svoji zvedavosti.

„Vse smo že poizkusili. Toda zaman. Iz zemlje izbruhne studenec. Vse, kar moremo storiti, je, da ga reguliramo v

V Črni med belimi rudarji

vse. Preveliko je bilo izkoriščanje domače delovne sile. Nekdo drug je debelil svojo možnjo na račun bednega življenja rudarjev. Tako je bilo vse do osvoboditve. Tudi rudarji pod Kamniškimi planinami so takrat stopili v novo življenje, ki ga je prinesla naša socialistična revolucija vsem delovnim ljudem.

„Zdravo!“ sem zaklical naglas, ko sem zagledal rudarje pred vhom v jamo. Čakajoča izmena me je zvedavo gledala, nobeden pa ni odgovoril na pozdrav. Vsaj tako se mi je zdelo, čeprav zdaj nisem več prepričan, da je bilo prav tako. Vsi čakajoči rudar-

strugo ob progah. Počakajte, pokažem vam tudi izvir.“ — Bu...m... — m — odjekne močna eksplozija v daljini in oblaki prahu in dima nama prihite nasproti.

„Nič posebnega se ni zgodilo“, me pomiri vodnik. „To je le razstrelitev v nadrovu. Te se ni treba bati. Bolj nevaren je zračni pritisk.“

„Kako?“

„Da, da, zračni pritisk. Ta nam dela razen vode največ preglavice. Poglejte semkaj!“

In res. Ob steni rova, ki se je tu že znižal, je počilo po sredi več debelih hlobov, da so bili videti kot trske.

„Da veste, to se vse sproti popravlja. Vsak naš rudar je hkrati tesar, ki sam vzdržuje svoj rov. Tako zavarovani se ne bojimo niti tega hudiča“, se je pridružil po domače in pljunil jezno v stran. Zavila sva v stranski rov. „Glejte, tu je vdor vode!“

Kot slap je bruhala voda iz skale in se razlila ob progah ter se stekala v korito. Od tu so vodile visoke lestve navpično v nadkop. Lezla sva nizko sklonjena kakih 20 m visoko. Pred menoj se je odgrnil eden od odkopov rude — kaolina, ki ga izkopavajo s krampi, svedri in razstreljevanjem. Bela glinica — beli rudarji. Borba za njo je velika, saj je samo ena izmena dnevno izvozi 110—120 vozičkov.

„In kdo je med rudarji najboljši?“

„Janko Medvešček!“ odvrne nadzornik. „S pomočnikom izkoplje in natovori osem kubikov rude na dan.“

„Je že star? Imate več takih?“, povzdujem dalje.

„Trideset let ima, a dela, da mu ni para. Tudi drugi so dobri, toda on poseka vse.“

Prva izmena je končala z delom.

— — —

Iz rudnika prevažajo nato kaolin v plavnico, ki je poldrug kilometra oddal. Tu se jamski produkt drobi na valjčnem drobilcu, nato pa se v posebnih mešalcih raztopi v vodi. Tako razpuščena snov se s črpalkami potiska v filtrirne agregate, iz katerih nato dobivajo ploščice očiščenega kaolina.

— — —

Pred odhodom sem povprašal še za to in ono. Med drugim, kako dela njihov delavski svet. Kaj je z dobičkom in ali so delili presežek sklada plač?

„Kako je s presežkom? je povzel besedo predsednik delavskega sveta. Koristno smo ga uporabili; ne kot nekaterih podjetij, kjer ga razmetavajo. Vidite naše zgradbe,“ je dejal ponosno in pokazal na pobočje pod Primožem. „To je naš presežek!“

Utrinek iz spomina

Samo sciavetti!

Ko sem se letos vozila v Trst, sem se spomnila nekega razgovora med dvema nosilkama kulture v času italijanske zasedbe.

Bilo je v vlaku. Sedeli sta med nami, okoliškimi Slovenci. Tam so bile mlekarice, ki so nosile mleko v Trst, druge, ki so nosile sadje in jajca in pa perice. Vsa tržaška gospoda je njihovim delovnim in

poštenim rokam zaupala svojo umazanijo.

Obe sta bili iz Italije. Delali sta se zelo izobraženi, čeprav se italijanski učitelji niso mogli primerjati z našimi, ki so bili znani kot izvrstni šolniki.

Poslušala sem. Obnavljali sta spomine na „veselo“ življenje v domovini, kjer ni manjkalo „izobražene“ družbe raznih karabinerjev ali celo

njihovih „marešjalov“ in „brigadirjev“ (kaplarjev in vodnikov). To je bila za „maestrine“ velika čast. Potem sta pričeli o sedanjih službi.

Je rekla prva: — Veš, odkar imam dvojno plačo, ker poučujem v teh barbarskih krajih, sem res zadovoljna in tudi primerno družbo že imam. Denarja imam dovolj in novi marešjalo je silno srčkan.

Druga: — Res! Strašili so nas, kakšni divjaki tu žive. A povem ti, da sem dobila najlepšo sobo v vasi. Pri sebi imam sestro. Takoj drugi dan po svojem prihodu sva vzeli košare in šli od hiše do hiše. Ne veš, kaj vse sva nabrali: preko dve sto jajc, nekaj kilogramov masla, piščance, peteline, kunce. In vse zastoj. Veš, da mi ni treba ničesar kupovati. Sestra je doma zaplesala po sobi: „Carmella, Carmella, kakšen zaklad! Addio miseria!“ — Res, ljudje so dobri. Toda kaj češ, ko so pa samo sciavetti! —

Tu je v pogovor segla druga:

— Jaz jih ne morem trpeti. Ti sedi v klopi tista golazen. Zadnjič sem hotela otroke naučiti stavek „L'Italia è grande e bella“ (Italija je velika in lepa). Misliš, da jim je šlo v glavo? Kje neki! Trma, ti rečem. Neka deklica je začela jokati in blebetati v tistem njihovem jeziku. Verjameš, da me je tako razbesnelo, da sem skočila k njej, ji odprla usta in pljunila vanje.

Vlak se je ustavil. Izstopili sta. Vsi v vagonu smo se spogledali, polni sovraštva do fašističnih pritepenk in polni nemoči, saj smo bili le... sciavetti (sužnji). To je bila najhujša in najbolj žaljiva psovka, ki so jo dajali nam Slovincem. Peklo in žgalo je v duši in težilo kot ogromen kamen.

Morda je bila v vagonu tudi tista mati, ki je iz strahu dala učiteljici poslednja jajčka in je ona njeno hčerko v šoli do smrti ponižala.

—jž.

Vitamin A pospešuje rast organizma, gradijo kosti in izločanje žlez. Pomaga pri očesnih in drugih boleznih (ošpice, gripa, davica). Največ ga je v ribjem olju, sadju in maslu.

Novo pohištvo iz starega

Pri preurejanju stanovanja vedno stremimo za tem, da lahko en prostor uporabimo za več namenov. Navadno pričnemo urejati najprej spalnico. Odločili smo se, da bomo v njej sprejemali tudi obiske. Starinske postelje nam mizar predela v kauče. Soba bo na ta način temeljito spremenila svoj zunanji videz. Kauč lahko potem opremimo po svojem okusu in denarnih možnostih. Najceneje je, če na žično mrežo položimo žimnico, ki smo jo že preje imeli na postelji. Podnevi pognemo nanj kos pohištvenega blaga. Iz istega blaga napravimo še 2 ali 3 velike blazine in jih položimo na kauč. Zvečer vse to odstranimo, pognemo posteljnino in kauč spremenimo v udobno posteljo.

Kauč lahko tudi drugače opremimo. Enodelno ali trodelno žimnico tapeciramo povrhu in ob straneh, ali pa samo ob straneh, gornji del pa prekrijemo s posteljno odejo, ki jo bo tapetnik preoblekel s pohištvenim blagom.

Ugovor, da ostane posteljnina neprezračena, če je podnevi zložena v kauču, velja prav tako za tisto posteljnino, ki je na posteljah. V obeh primerih moramo zjutraj posteljno perilo prezračiti pri odprtem oknu.

Preurejena kauča postavimo v kot sobe, tako da napravimo v kotu klet.

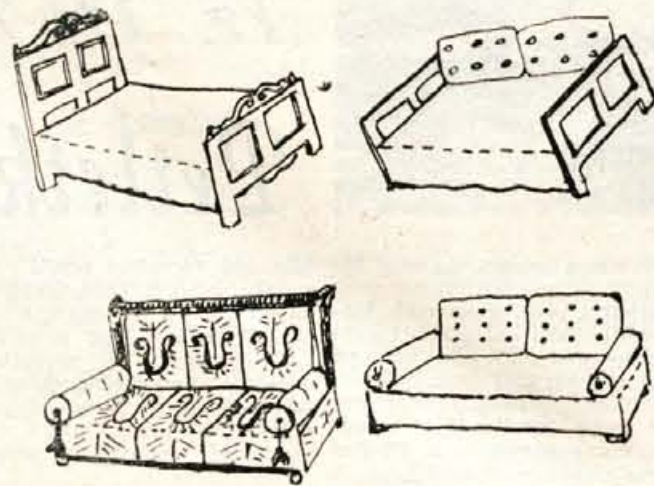
Za kratek čas

Prvi gost: — Dve kuhani jajci, prosim!
Drugi gost: — Meni tudi, toda sveži!
Natakar v kuhinji: — Štiri kuhana jajca! Dve morata biti sveži.

vita trikotnik. Če postavimo prednje nizko mizico, en ali dva tapecirana stola, bomo imeli prijeten kotiček za po-

ročajne divare z nepotrebnim visokim naslonjalom bodo obnovile na moderen in okusen način (glej skico!). Mi-

govor s prijateljem, za delo in počivanje.

Iznajdljive gospodinje si bodo pomagale še drugače. Sta-

zar bo svoje delo napravil brez večjih težav, tapetnik pa bo nato ves divan prevlekel s pohištvenim blagom.

Kaj pa naše kleti?

Vsako jesen moramo klet skrbno pripraviti za zimsko uporabo. Zato jo prebelimo in zažveplamo, police poribamo in na soncu posušimo, pomijemo okna in ometamo mreže. Najbolje je seveda, če to delo opravimo poleti, ko se vlaga hitro posuši. Vse zaboje in pregrade prav tako najskrbneje očistimo. Zelo napačno ravnamo tam, kjer puščajo v kletih čez vse poletje ostanke pridelkov. Ta klet se okuži z gnilobnimi bakterijami in jo je težko očistiti.

Dobra klet mora biti suha, zračna, enakomerno topla v vseh letnih časih. Ustrezna temperatura je 6—8 stopinj. Obrnjena naj bo na severno stran. Kleti zračimo takrat, kadar zrak zunaj ni toplejši kot v kleti. Tako preprečimo v kleti zatohlost in vlago. Vlažno klet osušimo tako, da vanjo postavimo posode s sveže žganim apnom, ki ima to lastnost, da vpije vso vlago. S tem postopkom kleti kaj kmalu osušimo. Če je le mogoče, moramo ločiti klet za poljske pridelke od sadne kleti.

Krompir hranimo v lesenih pregradah, ki so nekoliko

dvignjene od tal. V večje kuppe postavimo dušnik iz letov. Krompir obvarujemo gnilobe, če ga posipamo z apnenim ali ogljenim prahom. Vkletimo le prebran, zdrav in suh krompir, ki ga ne smemo vsipati zviška. Trpežnost zmanjšuje tudi premetavanje z lopatami. Krompir na svetlobi pozeleni, postane neužitni, ker se je razvil v njem strup solanin. Da se temu izognemo, naj bo klet mračna, sicer pa krompir pokrijemo s tanko plastjo slame, stelje ali tudi s staro vrečevino.

Redkev, peso in ostalo korenensko zelenjad shranjujemo v pesku ali mivki. Na gredice posadimo endivijo, zelje, radič, peteršilj, por itd. Kadl kislega zelja ali repe ne postavljamo naravnost na tla, ampak na lesena bruna, da ne začno na vlažnih tleh prehitro gniti.

„Glas Gorenjske“
v vsako hišo

Eleganten jesenski kostim

Ariel Kassak:

Medtem je Harry na sledi za Liliano Werner prehodil dolgo pot. St. Louis, Minneapolis, New York, Cincinnati. Izvedel je, da je mala Liliana hodila v plesno in igralsko šolo. Potem se je sled izgubila. Obupan je pritekkel k Bertu v okrevališče.

— Pretaknil sem vsa gledališča, nadlegoval vse impresarije — nič.

— Povej, kam se obrne vsaka ameriška mati, ki ima lepo hčer! reče Bert s pohlevnim glasom.

— Seveda, res sem idiot! zakliče Harry navdušen. Na svidenje!

Čez deset dni je prejel Bert njegovo brzojavko iz Hollywooda:

„Našel Liliano. Hura, hura, klicaj. — Harry.“

Medtem je tudi sodišče potrdilo milijonarjev podpis na oporoki, kakor tudi podpisa obeh priči.

III.

V Hollywoodu je Harry odkril tri Liliane. Ena je bila črnka, druga že v letih, tretja pa mlado dekletce. Ime ji je bilo Lilian Werner. — Imela je lep obrazek, čisto polt, odkritosrčne očke, v bradi srčkano jamico, nosek malce privihan, lepe mehke, črne lase... ljubka, res ljubka. Primerjal je fotografije, ki jih je imel na razpolago, z živim originalom. Podobnost je bila nedvomna.

Stanovala je v stari, zboileli, razpadajoči stanovanjski kasarni. V njej je starejša, izkušena ženska oddajala sobe igralcem, ki so sanjarili, da bodo nekoč postali filmske zvezde. Ko je Harry iztaknil njen naslov, je v isti hiši najel sobo. Na nasprotnih vratih je bil pritrjen listek z napisom „Lilian Werner, Mary May.“

Spoznali so se šele čez štiri dni, ko sta se dekleti vrnili z nekega snemanja. Mary, visoka plavolasa, odločna, je nosila velik kovček. Za njo je hitela po stopnicah Liliana, nosila potovalno torbo in čebjlala kot ptiček. Harry je stal vrh stopnic in brez besed strmel v Liliano. Čez deset minut je potrkal na njuna vrata. Liliana je bila v rožasti domači halji, bosa, skuštrana. Mary je na postelji z ugodjem širila boleče prste na bosih nogah.

Njuna sobica je bila revna. Dve železni postelji, mizica, dva stola, zbledela zavese, na steni obešalnik in nekaj dekletovih fotografij brez okvirjev.

— Dober dan! je smehljaje pozdravil Harry. Ime mi je King.

— Pojdite spod nogl je rekla plavolaska. Tistale deklica ima plašno dušico, toda jaz sem prišla na svet zato, da jo čuvam pred poželjivimi pogledi moških, ki so podobni Bobu Taylorju.

— Nehaj, Mary! je zaklicala deklica. Vstopite, gospod King, ne bova vas pozrli!

— Sem še novinec v Hollywoodu. Tako sem sam! je rekel Harry.

Gospodična Wernerjeva, kaj bi bilo, če bi skupaj večerjala?

— Pojdimo vsi trije! Toda vsak izmed nas plača svoj del! odgovori Liliane. Tudi vi gotovo nimate denarja na pretek. Mi-dve sva pa bili dva meseca „howanke“. Čez pol ure bova pripravljeni. Na njenih ličecih so se naredile jamice. Harryjev pogled se je v njih ujel.

Ko je zapustil sobo, se je na hodniku naslonil na zid. Vse se mu je vrtelo.

Složno so povečerjali. Gospodu „King“ je uspelo, da je plačal. Potem so plesali. Mary je plesala, Liliano je kar nosilo. Nenadoma je Mary zaboleda glava. Pustila ju je sama. Liliana se je smejala.

— Da je Mary zaboleda glava, pomeni, da vam zaupa in vas je ugodno ocenila, sicer bi naju ne pustila sama.

— Se že dolgo poznata?

— Spoznala sem jo tu, v Hollywoodu. Sprejela me je pod svojo perut, ko mi je lani umrla mama. Uboga mama! Upala je, da se bo iz goske, kakršna sem, razvila nova Greta Garbo. Vse življenje je garala in trpela. Imam strica, ki ni nič prida. On je kriv mamine nesreče. Mnogokrat sem jo klicala po imenu Veronika Williams.

— Williams? Čudno! Ali je bilo njemu bratu ime Jakob?

— Da.

— Tedaj ste njegova nečakinja? Ali niste čitali časopisov? Vaš stric je umrl.

Ze dva meseca nisem videla časopisov, ker sem bila na snemanju. Toda čeprav je mrtev, verjemite, da si ne morem izsiliti nobene solzice. Pregrdo je postopal z materjo. Tudi ga nisem nikdar videla... Menda je bil silno bogat. Medtem ko se je vozil na bogatih jahtah po morjih, se je moja mama pehala in ubijala dan na dan. Pričela sem služiti kruh s štirinajstimi leti, ker nisem mogla prenašati njenih žrtev. Z dvainpetdesetimi leti je bila že starka. Dragi stric Jakob bi ji bil lahko vse to prihranil. Se hranim njegov odgovor na materino pismo, ko je prosila pomoči. Lilianine ustnice so se tresle. Če bi še dalje govorila o tem, bi se morala zjokati na vaših prsih.

— Ne bi imel nič proti temu, zammra Harry in reče čez čas: Lilian, nekaj vam moram povedati. Nisem prišel v Hollywood, da bi šel k filmu. Prišel sem le, da bi našel — vas... Sem v privatni detektivski službi. Gospod Williams je naši agenciji poveril nalogo, da po njegovi smrti poiščemo dediče.

— To se pravi... to se pravi, da mi je kaj zapustil?... Bržkone ga je pekla vest. Je mislil, da mu bom odpustila materij storjeno krivico?

Harry je pomirljivo položil svojo taco na njeno drobno ročico.